

זהו ספרה של הלנה פפירבלאט,
שהיא כותבת מתוך חייה.
היא בת 72, ובתה לילי
בת ה-32 היא מרכז עולמה.
היא תומכת בה ועוזרת לה,
וגם שולטת בה

אם אהבתם אותו תוכלו לשלם בעבורו :

₪ [20](#)

₪ [30](#)

₪ [40](#)

[או כל סכום שתבחרו](#)

תוכלו גם [ליצור קשר](#) עם המחבר

או לגלוש [לאתר](#) שלו

©

כל הזכויות שמורות ליהושע גרינברג

עריכה : יעל גבאי

דאנאקוד : 800-220002

הגבי' פפירבלאט

מאת יהושע גרינברג

אני הלנה פפירבלאט ויש לי זמן. עתותי אצלי. שמש וחורף עוברים עכשיו ללא התרגשות מסוימת מצדי. שמי אסתר בעצם, אבל הלנה קוראים לי. הלנה. איך יש גבר שנראה כמו אישה או אישה שנראית כמו גבר ושמה הלנה. הטבע עושה שינויים מסוימים, ואני לא יודעת מה אמצא במראה שבדלת ארוני כאשר אקום בבוקר. זה המצב. לאמי היו שערות זקן על פניה ולי אין. אני מורטת אותן.

הלנה קמה בבוקר והיא מכינה לעצמה טוסט וכוס קפה. וכוס, זאת אומרת כ"ף רפויה. לאחר שהטוסט נקי ומוכן לאכילה היא נוטלת אותו, וגם את הקפה, ומתיישבת לה בכיסא המתאים ואוכלת. בדקדקנות.

בזמן האכילה אין הלנה אוהבת ביקורים וגם לא עונה לטלפונים. לאחר האכילה ולאחר שלא נותר פירור הגיעה העת לביקורים ולטלפונים, ולפיכך היא מתיישבת בסמוך לטלפון.

זה דירה מחורבנת והקירות לא עונים. בשעה עשר אני הולכת להתעמלות. בעצם יש צורך להיות שם בשעה עשר, זאת אומרת לצאת מן הבית בשעה תשע וחצי. אפשר לצאת עוד רבע שעה קודם, זאת אומרת בשעה תשע ורבע, וזה בעוד, אלהים אדירים, חצי שעה. לא אספיק לטלפן.

כשהמזר הזה מתעלמים ממנו, הוא מתעורר. אני זריזה. הטלפון מצלצל. מרימה. "אמא, בוקר טוב, מה נשמע? תשמעי," "תשמעי את לי, אני עונה לה, "אין לי פנאי כעת, עלי לצאת בעוד מספר רגעים לחוג ההתעמלות." היא עושה לי חישוב שיש לי עוד זמן.

"שמעי נא, עתותי הן שלי. אני אחליט מתי אצא." עכשיו היא נסוגה מעט ומתנצלת. אני לא שומעת מה היא אומרת ומתוך נימוס מחכה שתסיים לדבר קודם שאני מניחה השפופרת. יש למצוא הנעליים. הנעליים מתחת למיטה והעוזרת טרם הוציאה אותן. יש לי רק נעלי הספורט. היא מגיעה היום. בהלה. היום? איזה יום היום? הדם מציף את מוחי. כדור הרגעה. אישה טיפשה, את זקוקה לנעלי ספורט ואלה אינן מתחת למיטה אלא לידך, האין כך? אין כך, אין כך, מי את, עוזרת בית שלא הצליחה לעבור כיתה א' שתאמרי לי האין כך? היום יום חמישי בשבוע ועל העוזרת להגיע תיכף. תיכף? בשעה שתים עשרה. אם כך אתן לה אז על הראש. מכריחה אישה מבוגרת כמוני ללכת בנעלי ספורט בחוצות עיר. מה זה? לא יכלה

להוציא הנעליים האלגנטיות שלי קודם מתחת למיטה? הלא ניקתה בשבוע שעבר, שבוע שלם עלי ללכת עם נעלי ספורט? זו חוצפה. כסף טוב הולך לשווא ואני נטולת נשימה. תיכף צריך לצאת. אלהים, איזה עולם אכזר. עולם של צעירים. הכול במהירות. האכזר מצלצל שוב. אין לי זמן.

הדלת מצלצלת. אין בררה, אני הולכת, נאווה שם, אני פותחת. "הלנה, מה קרה?" אין לי זמן לענות לה. היא עוברת לפולנית. מי מבין פולנית? אבל היא יודעת גם הונגרית וחושבת בה, ומדברת הונגרית. מי מבין הונגרית חוץ מכלבים וחתולים? אין לי סבלנות אליה. כשהיא חוזרת לעברית אני כבר באפיסת כוחות ויושבת על הכורסא. היא מביאה לי כוס מים. נשמה טובה, ויש לה כדור ביד. אינני יודעת מה זה, אני חשדנית. אבל נוטלת את הכדור, בולעת אותו עוד קודם שהמים מגיעים. זה מר. לאחר מכן ידי מסיעה את המים עד פי והמרירות נשטפת. נושמת. "הלנה, מה מתרחש?" הנה היא עם עברית משובחת. זיקית של שפות.

כעבור חמש דקות שתינו במונית בדרכנו לחוג. זו מכשפה או קוסמת. טרם החלטתי.

אחת, שתיים, שלוש. גרוטאות מתנועעות. מוזיקה. מורה מאוד מבינה. מעודדת. בשעה שתיים עשרה עוזרת. עוד אתן לה על הראש. נאווה מלווה אותי. מאוד נחמדה.

"לילי יקירתי, כרגע נכנסתי והעוזרת תיכף נכנסת. באמת, התקשרת הבוקר שעה שהייתי בלחץ ושוב את מתקשרת?"
היא שואלת אודות חוג ההתעמלות.
"איך היה חוג ההתעמלות? כשורה. לא יותר.

"אני יודעת שכוונתך טובה חביבתי. מה שלום חברך? אני מצטערת לשמוע. באמת? אבל הוא היה כה נחמד! שמא תיכנסו אצלי היום?"
אבל זהו מה שרצתה לקבוע אתי בבוקר ולא ענית לה.

"רצית בבוקר, אבל הלוא אני הולכת תיכף בבוקר אל חוג ההתעמלות, הלוא אין זה בא בחשבון, וכעת ישנה העוזרת תיכף. אני אתן לה סוף בעניין הנעליים, ואחר כך...
באיזה עניין אתן לה סוף? בעניין הנעליים. טיפשה, כי הניחה אותן תחת למיטה כך שלא היה ביכולתי להוציאן."

היא שואלת כמה פעמים בשבוע העוזרת באה.

"פעם בשבוע, אין סיבה ליותר. לבשתי אותן אתמול, ומה, אלה נעלי... את מרמזת שלא היא שמה אותן תחת המיטה. טוב, אם אין לך דבר לעשות, הייתי מציעה לך שתמצאי

אוזן קשבת אחרת ולא תרמזי דברים מעליבים. פשוט מאוד. אני איני נוטה לבוא בהאשמות שווא אף על פי שאת טוענת כך כלפי. היא לא שמה את הנעליים במקום. איני צריכה לרכון אל מתחת למיטה להוציאן. אני אומר לה זאת. אשמח מאוד לפוגשך לאחר הצהריים. כן, בשעה חמש. גם אני איני אוהבת בתי קפה. לשם מה אני מחזיקה בית? אין צורך בבתי קפה. ביתי פתוח תמיד לפניך. אני מבינה, אשמח לראותך. אל תחשבי עליו, אינו ראוי לך, שלום."

ועכשיו העוזרת. היא מחליפה כעת בגדים.

"סלחי לי, אני אישה פותה. שמתין שם אתמול ללא ידיעה שלא אוכל להוציאן הבוקר. פשוט, אישה זקנה שוכחת שהיא זקנה, זה לא דבר פשוט לבקש טובות מכל אחד, את יודעת הלוא."

"אינך כל אחד, אני יודעת, את ידידה טובה. קפה? עוגה? טוב, אני הולכת להתנמנם במרפסת, אין צורך לנקות שם, היה סגור השבוע. אנא אל תפריעני ואמרי לטלפון שאיני כאן. תודות."

מתיקות של פעולה. סיפוק. אחר הצהריים אפגש עם בתי. שלושים ושתיים. חוצפנית מעט. לא, לא נשואה להוותי. תיכף יבוא נמנום. הוא כבר כאן כאילו שתיתי בירה. מה השעה? לא חשוב. המנוול מצלצל. לא חשוב. התעמלות מרוקנת את המוח ונותנת כוח. אהה. ראובן צריך היה לשמוע את זה. נגמר מסכן. נגמר. אנו קוברות את בעלינו ומתחילות לחיות. לא יפה כך לומר. כך לחשוב. שמא אקבע אתה בארבע וחצי? לא. מה השעה? לא חשוב, הירדמי. פשוט הירדמי. ברוריה! היא מופיעה מיד. "מה השעה?" "שתים עשרה וחצי." אלהים, ואני אישן כך עד ארבע? הלא מדעתי אצא, לכל היותר אישן עד שתיים וחצי. ומה אז? הירגעי. פשוט הירגעי, ומה ממילא יש לי לעשות עכשיו, לסדר אלבומים? אישה פתיה, נוחי, אני נחה.

זה כבד מאוד. הכדור הזה כבד. הוא מסורבל. עוד מעט אני שוברת אותו. את הצוואר. הה? כל מה שיש לי נתון בסד. אני לא זזה. מי הרג אותי? מי שיתק אותי? רק העיניים נפקחות. הן זזות בבהלה. אני שומעת אותן זזות בחוריהן. מה השעה? יש שעון על הקיר. איפה הוא? פשארב. אה. הידיים מצייתות לי. הן לא מתות, הן הולכות לבד. תופסות את הראש ומזיזות אותו. הה. הנה, אני זזה. קמה. עכשיו אני קמה כולי. קוצים בירכיים, קוצים בטוסיק. אה, זו היתה שינה. מה השעה עכשיו?

"בסדר, אני באה, בסדר." בתי מאיצה בי. תלך לאן שתלך. אין לי שיניים. אין שיניים. טוב. פותחת הדלת, משאירה פתוחה, מפנה גב והולכת אל השיניים.

היא כבר נכנסה. כעת תגיע עד ארון הממתקים ותשלוף מה שתשלוף. מכירה את הרעש. חוזרת אליה. שיניים בפה. היא יושבת בסלון. לא אכלה כלום. לבושה יפה. בקפידה.

"לילי!"

"תתלבשי!" היא מצווה עלי.

"ומדוע אתלבש?"

"את לא יכולה ללכת ככה!"

אהה. אחר כך איני מוצאת מלים והולכת להתלבש. אם כך, שתחכה. שתחכה. יש לי זמן. מדוע באה? מדוע הקפידה? מדוע כך?

כמעט קרעתי חולצה שעה שביקשתי לדחוף כל כולי אל תוכה. לאט לך, אינך בת שישים.

לצאת לאט. בהדרה. "ובכן?"

"אני מתחנתת."

יש לי שקט באוזן, אולי צלצול. "חשבת שיעזב אותך."

"חזר."

"מדוע?"

"הבטחתי להתחתן אתו."

"זה נאה."

"לא היה לך זמן לשמוע אותי הבוקר."

"היה חוג התעמלות."

"בעשר."

"השעה היתה כבר רבע לעשר."

"לתשע."

"זו סיבה לעונש."

"אמא."

"עכשיו תאמללי עצמך להעניש אותי?"

"זה לא חייב להיות לנצח."

"אני לא אחיה לנצח."
"לזה התכוונתי."
"את חצופה."
"תספרי לנכדים שלך."
"את בהריון?"
"עדיין לא."
"חבל. אם את כבר מתחתנת..."
"זה בר תיקון."
"בהחלט."
"את רוצה עוד נכדים?"
"אני מתארת לעצמי."
"תוכלי ללמד אותם התעמלות."
"מה מקומם אותך כל כך?"
"רציתי לדבר אתך הבוקר."
"והנה הגעת כעת. גם אם התחייבת, לא מאוחר לחזור בך, אינך בהריון."
"עדיין."
"אכן."

היא בולעת את רוקה ופותחת שוב.
"נתחתן בקרוב."
יפה וטוב. "יותר לי לפגשו?"
"כן, הוא מחכה לנו."
"היכן?"
"את כל כך פתטית עם העברית הזו."
"כך אני מדברת ביני לביני וזהו עיקר השיח שלי. זה מחלחל החוצה."
"אני מניחה."
מהיכן כל החוצפה הזו אצלה? "אינני אוהבת את הצורה בה את פונה אלי."
"מתנצלת."
היא מתנצלת.
"היכן הוא מחכה? למטה?"
"בבית קפה."
"הביאי אותו הנה."
"למה?"

"בבית קפה אני לא אוכל לעשות סצנות."

"לכן קבעתי שם."

"לא אלך."

היא מתקשרת במכשיר הכישוף הקטן שבידה. מה היא קוראת לו, בבי? מוצי?
איני יודעת.

אני הולכת לחדרי להיטיב עצמי עד שיגיע.

היא שמה אותו כפי הנראה לא רחוק. לא עובר זמן רב, ואני שומעת אותה פותחת.
הנשיקה אני שומעת עד כאן. לילי ומוצי. ילדתי בהיותי בת ארבעים. שוטה. בת
זקונים היתה לי. מצבה לבדידותי. הה, בלה זקנה שכמותך. אינך יכולה בלי לרעוד, בלי
לבכות. אחר זמן אני שומעת את קולה המתחשב. "אמא," היא פותחת ומתיישבת לי על
המיטה. טרם הגעתי אל השמונים. שבעים ושתיים. צעירה. היא אוחזת בידי.
"מצטערת. אני רגילה לאמא נמרצת. לא חשבתי עלייך מספיק."

"מיצי הגיע?"

"אמנון."

"שלחי אותו, איני מוכנה לו עדיין. אני זקנה ריקה."

היא גוחנת אל לחיי לנשוק לה. אני מוותרת ונותנת לה. אחר כך היא קמה ומביטה בי
קודם שיוצאת. אני קמה מובסת, יוצאת. ודאי נראית כרוח רפאים. הוא יושב שם
בסלון, נבוך. אני ניגשת אליו, אומרת שלילי גידלה אם זקנה ואני מתנצלת בשמה. הוא
נרגש. זה נוגע עד לבו. שוטה. אחר כך אני חוזרת אל חדרי ומכבה האור.

בערב אני רואה הטעות שעשיתי. צהריים ישנתי וגם אחר צהריים. פוצי ופיצה. לילה
ואין שינה. לא תבוא. היתה כבר. באחת בלילה אני מתמלאת זיעה קרה. הגברת
מתקשרת. מכירה הצלצול. נאוה. "נאוה, חשבתי זו לילי."

"תיארת לי לעצמי."

"ביקרה אותך?"

"ביקרה."

"ומה?"

"ומה? מה אתך?"

"לא אישן."

"אגיע אלייך."

"אל תגיעי."

"מדוע?"

"לא!"

"לא, לא."

אצלה נגמר הדיבור וגם אצלי.

אני אומרת, "בואי, איני יודעת מה לחשוב."

"כאב ראש?"

"לא, סתם."

"לכי לישון."

"אי אפשר."

"כל כך מתרגשת?"

"ישנתי צהריים ואחר צהריים."

"לא רוצה שאבוא?"

"אחשוב."

"תחשוב."

"תחשבי."

"טוב."

"טוב מאמי."

היחידה שאני מרשה לה לקרוא לי מאמי.

אחר כך שוב הטלפון ולילי. היא מתנצלת. לא צריכה להתנצל. יש שקט. מודה לה שהתקשרה. שוב שקט. היא לא נרדמת. אני אומרת לה להעיר את מוצי. אמנון. אמנון, שיהיה. לא יודעת עוד מה אמרנו עד שניתקנו.

בוקר שאחרי לילה ללא שינה הוא בוקר. יש להתלבש, להכין השולחן, לאכול טוסט, להכין קפה, לשתותו בקפידה, לסדר ולנקות את כל הטעון סדר וניקיון, לשמוע חדשות, ולהמתין.

אני ממתינה ליום שיאמר דברו. עוד חמש וחצי. ניתן להשתגע. נאוה. היא אשר מצפה לטלפון ממני. נאוה. כעת מתקרב השעון לעבר השעה שש. לאחר מכן שש ושלושים. רבע לפני שבע, ושבע. נאוה. אולי אלך לנמנס. אני שומעת האמירה הזו במוחי. איני

שומעת אותה. כבר התלבשתי וכבר נדדה שינה ממני דיה. לבסוף הכורסה במרפסת אומרת דברה ואני משתרעת עליה. מוחי חוצה מדבריות ללא שינה, מדבריות בהם נדדתי לילה. בעלי בא לפני ולילי קטנה ויואב. איזה שם קראנו לו. עברי. טרם דיברתי אתו. ודאי עסוק. ועוד ילד שלא נולד ואין פרצוף, שמא שוב אין שינה, רק שבתחתית נפתח פתח ונפשי מתנקזת לשם לאטה.

הטלפון מנסר אל תוך ראשי, ולפני שאני מספיקה לדעת כיצד, אני לידו מאזינה. יואב בצהלה מאחל מזל טוב. לוקח זמן עד שגווייתי משיבה. הוא נבוך. ניתן לשמוע דרך האפרכסת את קמטי המבוכה העולים בו. אחר כך אני משסעת התנצליותיו ואומרת שזו אמנם השעה הטובה להתקשר, אך משום שלא נרדמתי בלילה כעת נרדמתי, ואני מבקשת סליחתו.

בשעה מאוחרת יותר אתקשר אליו שוב, ואני שוב הלנה פפירבלאט, אסתר למעשה, המתייצבת מול העולם.

"לא תודה."

"לילי?"

"אני יכולה להגיש."

"וגם אני."

שניהם חגיגיים כעת מולי, באותם מקומות בהם לא ישבו אתמול, ואני מגישה. מציעה לכל הפחות.

"אולי בכל זאת?"

"זה תה?"

"אכן."

"בסדר."

"תודה."

הוא מחייך.

"במה אדוני עוסק?" הוא שותק. היא מסתכלת אליו. "יש בידי די הצורך לסייע בעדכם בקניית דירה ובחתימה."

"תודה."

"יש לך דירה משלך?"

"לא."

"האם בכוונתך לרכוש?"

"כן."

"היכן?" לילי מתוחה מאוד.

"לא יודע."

"טרם חשבתם על כך."

"טרם."

"מתי תתחתנו?"

"כשנמצא אולם ויהיה תאריך פנוי."

"אין בידי די לעזור לכם מבחינה כספית לאחר שתתחתנו."

"צריכה הלוואה?"

"יש בידך להלוות?"

הוא מהנהן.

"אם כך, לא תזדקק לסיוע כספי כלשהו." הוא בולע את זה. מתחרט על מה שאמר. כעת

הוא לכוד. הוא שותק. אחר כך אומר, "נכון."

לילי מתפוצצת.

"יש בידך די לעמוד בהחזרי משכנתא?" לילי מסתכלת אליו במבטי שאלה. לוקח זמן עד

שהוא רואה את מבט השאלה שלה.

הוא בן שלושים ושבע, אולי שמונה, ופגעתי בו. כעת יתפוצץ. הוא שותק. מסתכל אל כפות ידיו, משחק בהן מעט, ושותק. עדיין יושב. איני מוצאת מה לומר. "לאמנון יש חברה לטיולי ג'יפים," לילי אומרת. הסיפור הזה מוכר לי. היא סיפרה לי על כך כמה פעמים. דומני שזה מקצועו בשנתיים האחרונות. קודם היה משהו אחר. הוא שותק עדיין.

"באיזו אוניברסיטה למדת?" המאזן משתנה. לילי יורה, "באיזו אוניברסיטה את

למדת?"

"אני מעולם לא פרנסתי."

"ככה זה נראה."

הוא אומר את זה. אחר כך הוא אומר: "אני לא מכיר אותך, ולא חשבת שאני מגיע לבנק. אני מבין שאת דואגת בקשר ליכולת שלי לפרנס את הבת שלך. אני לא מתכוון לפרנס אותה. יש לה הכנסה ולי יש. ואולי יום אחד לא תהיה לי ולה תהיה, או להפך. לא יהיו לנו חשבונות בנק נפרדים. ננסה להסתדר ביחד. חיינו עד עכשיו יחד כבר כמה שנים והסתדרנו. אני מניח שנמשיך להסתדר."

"על מה מבוססת הנחתך?"

”זה לא עניינדך.”

”זו בתי.”

”את יכולה לקחת אותה.”

”אני נרגשת מהצעתך.”

”אני בטוח.”

הוא ייתן כעת ידו ללילי וילך. הוא נשאר ישוב. אני קמה מן הכורסא והולכת. ברקע ישנם חילופי דברים ביניהם עוד טרם הגעתי למיטה. לילי כועסת עליו והוא מהסה אותה.

פרפרים הולכים מעל ראשי. קורי שינה של לילה אני דוחה. ערב.

התאלמנתי לפני עשרים ושתיים שנה. לילי היתה בת עשר. כעת היא בת שלושים ושתיים, וטרם נישאה. הימרתי על כספי ביטוח החיים שקיבלתי אחר מות בעלי וקניתי בהם דירה בשכונה חדשה, רחוקה. אחרי שנזפתי בעצמי עשרות אלפי פעמים ומשכתי בקושי בעול הפרנסה המחירים קפצו והדירה החזירה את הכסף בכפליים. מכרתי וקניתי עוד שתי דירות לפי אותו הימור ביישוב שנבנה. רק שמתי בצד כסף על מנת לא למשוך בעול כחמור. שוב הצליח ההימור, מכרתי, מכרתי גם את הדירה בה גרנו, קניתי דירה זו בה גרה אני, ונותר בידי רווח. לולי מות בעלי עוד היינו ממשיכים לשלם משכנתא על דירתנו. מותו פטר אותי.

שוב השקעתי באופן סולידי, יש בידי הפנסיה שלי הלא גדולה, דמי הביטוח הלאומי, כסף שירשתי מהורי ומהורי בעלי — הוא היה בנם היחיד — ואת זה לא אתן לחמור מוצי.

ולמי אתן?

שני ילדים מתו ברחמי. שניהם ילדתי. ידעתי שהם מתים. היו כבר גדולים כשנולדו, בלידה רגילה.

אלכסנדר ונטלי.

איני יודעת מה עשו בהם. אולי קברו. כנראה קברו. לא יודעת היכן.

ארורה לילי. היא יוליה ומוצי רומיאו, ויגורו בבית קטן שהוא יכול להרשות לעצמו, ואני אירקב. לא אוכל להשפיע ולא לשנות.

נאוה מחייגת אלי. זהו צלצולה. "כן לילי, חשבתי את נאוה." "אני מרגישה בסדר. כן, קצת התרגשתי. מסרי סליחה בשמי מבן זוגך. זוהי הפעם הראשונה שהצגת לי אותו ועברה עלי התרגשות גדולה. אנא אמרי לו שלא יכעס וששמח לראותו שוב, ושלא ידאג בענייני כספים." "כן, אמך היא אישה זקנה חולה במקצת בראשה, אבל היא מתעשתת. כן. תודה לך לילינקה. נדבר שוב מאוחר יותר. מזל טוב." נו, יש קצת שליטה. זהו זמן טוב לדבר אל נאוה. זהו בטח צלצולה.

כפי שזמן עובר הוא עלול גם לא לעבור. עיני נודדות מתמונה לתמונה, כולן על הקיר, כולן אני מכירה. לילי רוצה שאבוא עמה לראות רהיטים, ואני באה, אבל טעם קלוקל לה. אוציא מכיסי, אקנה, באיזו דירה יושם הכול?

טרם מצא דירה והיא מוציאה. חתונה בעוד ארבעה חודשים. גם היא הון תעלה. פוצי עובד. הוא מדריך טיולי גיפים לאנשים צעירים ועשירים או לאלה הרוצים להיות כאלה. לאחר מכן הוא יושב עמם על מחצלת במדבר ושותה עמם תה. מאזין.

יהי כך. שלושה ימים כיתתי רגלי אֶתה, שמא זה ישא חן בעיני, שמא ההוא, "תעצמי עיניים ותחשבי אם זה מתאים לשטיח שראינו אתמול." אני ילידתיה.

היא אתי ואין לה זמן בשבילי. נודדות עיני מתמונה זו לשנייה וחזרה. הספרים שבארוני אני מכירה. טלנובלה תהיה בעוד עשרים דקות, ואני כאן. יואב טרח להזמין כולנו אליו בשבת, הביא אותי והחזיר, והיה צריך לראותה מניחה ראש על כתפו. שלוש שנים הם יחד. מה החידוש? כעת רק שמונה עשרה דקות עד לטלנובלה. אכין תה. אין בי כוח לקום. ברדיו אין בשורה. לו בעלי אתי היינו משתעממים יחד. טוב שהלך.

הוא חי בלעדי, יואב, וטוב שכך. טלפון לא מצלצל. יכולתי לראות יחד עם נאוה. יכולתי גם לגור איתה. לא רעיון רע. הציעה אותו כבר. אולי. לא אפרד מביתי. להכניס לכאן כעת אדם נוסף? בגילי? החפצים כאן רתוקים לרצפה, וגם אני. אם תגור כאן, נהפוך לאויבות. עדיף לצפות בטלוויזיה לבד. הטלפון אינו גואלני. נותרו כעשר דקות. אדליק כבר הטלוויזיה שמא יהיה משהו.

אלמלא נאוה לא הייתי הלנה. הלנה זו היא. יש עכשיו פרסומות. בחורה יפה ובחור יפה. הה. מכונת כביסה, אבקת כביסה, ג'י יפית. אני זקוקה לטלנובלה הזו כפי שזקוק מתמכר למנתו. הלנה היא נאוה. אמה החליפה את שמה לנאוה מיד כשבאו ארצה והיא היתה קטנה. בת שנתיים. כחלוף הזמן, משהפכתי לחברתה, קראה לי אמה הלנה. הייתי ילידת הארץ, מושרשת. איש לא ילעג לי. היא ואמה קראו לי הלנה. זיכרונות באים בזמן לא נכון. מתחיל פרק. לכל העולם אני אסתר ורק להן הלנה. לולי בעלי נפטר בזמן שנפטר היו קוראים לי עדיין אסתר. איני יכולה לראות הזבל הזה. אדם עדין. לא עדין, אטי. מאוד אטי. מתחתנים עם אלה שיש להם התכונות הכי שנואות. אילולי נפטר שמי עוד אסתר, אבל הוא נפטר בן חמישים ושתיים ואני בת חמישים ולילי עשר. בת עשר. יואב כבר בן שמונה עשרה. בחור אמיץ. צנחנים.

לולי האטיות שלו לא היתה לילי. התעצבנתי עליו עד שגמגם. עמד בפתח הבית ולא ידע מה לעשות, ואני בדרך. הוא אינו זוכר מה שכח לקחת, ואני בחוץ. צעקתי עליו והוא החל לגמגם. מסכן. כבר בן ארבעים ושתיים ומגמגם. חזרתי אליו ונהגתי בו רוך, ובאותו לילה החלה לילי. עשר שנים קודם מותו. לא, תשע שנים ומשהו.

אחר שנפטר באה נאווה לחיות אתי ולעזור. בעלה הקיבוצניק קפץ על סייחה צעירה שבאה אל מיטתו, והיא חזרה להיות שלי. חיה כאן. לא כאן, בדירה הקודמת, ואני חזרתי להלנה. מאז אני הלנה. פפירבלאט. שם בעלי. לא הלנה נולדתי ולא פפירבלאט, ועתה אני שניהם.

אתפרק יום אחד מן השפה הזו. מאז הלך, יושב אצלי יתוש ומזמזם במוחי, בורר לי מה אומר, בורר ובורר. איני יכולה לומר מילה בלי שיעיר עליה, וכבר התקבעה העברית שלי ואיני יכולה לשאתה. יש שברים. יש זמנים שהיא בורחת ואני עילגת.

גם נאווה קורה לה כך. מדברת עילגות הונגרית ופולנית גם יחד.

עכשיו אני עייפה וראשי הולך בינות לזיכרונות. זה הזמן להיכנס אל מתחת לשמיכה. אבל מוקדם. אין דבר. אין דבר. השמיכה מגיעה עד סנטרי והכול אולי במקום. ואישן. איני יודעת.

"יקירה, הלא אינך מצפה שאומר מילה רעה על בני הזוג.

"הוא בחור חביב. היא אוהבת אותו, מה אומר?"

"הוא בהחלט מוצא חן בעיני. והלוא לא בעיני הוא צריך למצוא חן, אני מצאתי חן בעיני מי שמצאתי אני ותודה לאל על כך. לא, אני אישה זקנה, מה יש לי לומר בזה? הצעתי לה מעט דברי, אמרתי מה שאמרתי, היא שאלה לעצתי, לא כל דבר ניתן לומר. ראיתי את הסדרה. החילותי לראות ואז כיביתי. מדוע? לא יודעת, כיביתי. מתי תהיי אצלי? תבואי בשמונה? בשש? הלוא את צודקת, היום שוב התעמלות, כיצד שכחתי. נו, את מגיעה אלי לקחת אותי? לא, היום לא? אלהים יעזור לי, עוזרת באה היום. טוב, אני תולה הטלפון, שלום."

"תרימו בבקשה את הידיים לאט מאחורי הגב, לאט, יופי, נפלא." היא כבר לא קוראת לנו בנות. מזלה. "קצת יותר גבוה, עכשיו תורידו. נפלא. ועכשיו שוב בבקשה." הרגליים שלי כבר רועדות מהמאמץ. יש לי בראשי תמונה של עוגה ולידה אספרסו. אני מתגנבת החוצה והולכת ללבוש בגדי. המורה תופסת אותי בזווית עינה רגע קודם שאני יוצאת, ואני ממהרת תנועתי. יוצאת. תודה לאל. עכשיו איאלץ להמתין לנאוה. הנה גם היא. ראתה אותי. נחמד.

"מה קרה היום?" אני פונה אליה. היא עושה פרצוף של תשושה. צודקת. הה, מקלחת, בגדים, אישה חדשה.

"נאוה, אני מרגישה נורא לאכול עוגה לאחר כל זה."

"תאכלי קודם."

"זה פתרון."

"תראי יקירה, את לא תהיי אנורקטית ואת גם לא תיראי כמו המדריכה שלנו."

"אני יודעת."

"היא בטח מקנאת בנו."

"מְקַנָּא, אני מתקנת."

"גם זה."

אני צוחקת.

"יכולתי לאבד את בעלי, מה הייתי בלעדיך?"

"לא יודעת."

"גם אני. שמא תעברי לגור אצלי?"

"לעולם לא."

"את צודקת. חסרת לי אתמול."

"בטלנובלה?!"

"כן. השלימי לי כעת."

"אני לא אשלים לך כעת, אני אשלים לך עכשיו."

"כרצונך."

"בטח כרצוני."

על מה היא מדברת? הילד שרצחו חזר, הוא לא נרצח, אבל הוא מתנכר עכשיו לאמו משום שהתקשר אל זו שחטפה אותו, והיא מאוהבת בבן אחותה של האם שהופיע שני פרקים קודם. כפי שתעו מחשבותי שעה שצפיתי אתמול הן תועות כעת. אני מבקשת לומר לה לשתוק, והיא אינה רואה אותי אלא משחזרת. במצב הדברים הזה תיכף ייקרע משהו בינינו, משהו אצלי. אני מזיזה ידי בעצבים, והיא פוגעת בצלחת שעליה הספל. זה זז מיד ומשקה את סביבותיו. נאווה עדיין מרוכזת בסאגה המשפחתית עד שאני לוחשת "די!" בלחישת נחש. באחת היא עוצרת ואני מודה לאל. היא רואה היכן אני. שמה יד על שלי. "תסלחי לי." אני מהנהנת. "מה קרה?" "מאומה. אתמול צפיתי. החילותי לצפות ואז באו זיכרונות וכעת שוב. מיד כשהחילות."

"מצטערת."

"אין על מה."

"על שלא הפסקתי קודם."

אני מהנהנת שוב.

"מה יושב עלייך?"

"דבר אינו יושב עלי."

"הנישואין של לילי."

"אח... אני מנידה בידו. "כבר שכחתי."

היא אינה מאמינה. אצטרך לסיים השיחה הזו. אולי אזכר בעוזרת. הה, אמת, יש עוזרת. אומרת לה ומחטטת במרץ אחר מטבעות. כסף. היא עדיין ישובה שם ומביטה בי. שתביט. שתישרף.

יד על ידי. היא מניחה. אני מביטה בה בעיני זעם. "לא נורא, את לא צריכה לברוח," היא אומרת. לו היה לי לב הוא היה כעת מתפוצץ. הייתי חוטפת התקף. אני מתיישבת. כנראה שזה קורה. היא הולכת לאחורי ומחזיקה את מצחי. אני נושמת לאט.

"יש לי היום עוזרת."

"יש לה מפתח."

זה נכון. לאט אני מרפה את ידי. היא גוררת כיסאה ומתיישבת לידי, מביטה בדאגה.

"תורידי לפחות את הארשת הזו שלך מהפרצוף," אני אומרת.

"כשאת מדברת עברית של בני אדם אני נרגעת."

אני מחייכת מעט. עכשיו היא באמת נרגעת. נראה כך.

"אני אמות."

"סביר."

יוצאות דמעות מעיני. עד כאן. לא אפתח עוד.

"הוא אפס. אפס. אני אלך והיא תחיה אתו."

"מה את מתכוונת לעשות?"

אני מנידה ראש. "לא יודעת."

"הוא לא אפס."

"איך את יודעת?"

היא שותקת.

אני קופצת, "הם היו אצלך."

מהנהנת.

"בוגדת!"

"המתוקה שלך ביקשה לבוא אלי והסכמתו."

"אתו?"

היא מהנהנת.

"נו?"

"בסדר גמור. הוא בחור טוב."

"שבה אותך בקסמיו."

היא שוב מהנהנת.

"הוא יושב עם אנשי עסקים על מחצלת במדבר, שותה אתם תה, אני לא יודעת מה הוא

מכניס לתוכו, ומדבר אתם על הודו."

"עמס."

"מה?"

"עמס. הוא מדבר עמס, לא אתם."

"גם זה."

היא מחייכת.

"תאמרי לי, איך היא הולכת אחריו? עד לאן תלך?"

"אני לא יודעת."

"ובכל זאת מצא חן בעינייך."

היא שוב מהנהנת. "הוא בחור טוב, מרוויח כסף מהטיולים שהוא עושה להם."

"טיולים רוחניים."

"כן."
 "מה זה?"
 "כשאני אנסה, אני אגיד לך."
 "תנסי?"
 "כן."
 "הוא הזמין אותך?"
 "הזמין."
 "שוטה."
 "יכול להיות."
 "מחיר?"
 "זה לא עניינדך."
 "הם יעשו חתונה במכתש רמון לאור הירח. יובילו את המוזמנים על חמורים."
 "זו התוכנית?"
 "זו התוכנית שאני הגיתי."
 "הצעת להם?"
 "עדיין לא. עדיין לא."
 "הם יסתדרו, הוא בחור אחראי."
 "גס רוח."
 "גם את לא אדם עדין."
 אני מושכת בכתפי. הג'וק שלי בראש שקט לזמן מה ולא סינן לי את העברית. דיברתי.
 "ראי נא, אני הולכת."
 "שבי, היא אומרת."
 "לשם מה?"
 "למה תלכי? מי מחכה לך?"
 "העוזרת."
 "היא בטח כבר גמרה. היא מברכת שאת לא שם."
 "ייתכן."
 "כן."
 "אני חסרת מנוחה."
 "בואי אלי."
 "לא." אני קמה ללכת. אישה זקנה וכבדה ששמה אסתר. הלנה פפירבלאט. אישה
 מגוחכת. "אין לי יותר למה לצפות."

"נכדים."

"לא הצלחתי בחיי."

"גם אני לא."

אני מביטה בה ומגחכת. גם היא. "הם לא יצליחו יותר."

"אני מקווה," היא אומרת. חייכתי שוב. הרגיעה אותי. אין לי למי לחזור. אין איש בביתי כולל העוזרת, שעד שאגיע תסתלק, ושוב יהיו קירות ותמונות עליהם ואני. יש לחזור. כעת.

"לא יואב, כרגע נכנסתי, המתן, עלי לשלם. המתן."
"שילמתי כבר? שכחתי. שלום. תבואי בשבוע הבא? חלונות עשית? גם כן בשבוע הבא?
אמרת לי? היי בריאה."
"כן יואב, עתה נכנסתי. עכשיו לא תוכלו לבוא. אחרי הצהריים. ודאי. כן. אלך לנוח
כעת. בליתם אתם בשבת. יפה. נדבר מאוחר יותר."
"כן."

עד שנכנסתי, והתקשר. כעת אני ובדידותי. על מה את מתלוננת גברת? יבואו אצלך
אחרי הצהריים ויהיו נכדים. נצטרך להרים כל החפצים השבירים. בשבוע שעבר חטפתי
את התנומה על הכיסא בחוץ. כעת אלך למיטתי. גופי יגע. אני יגעה. מחר. אחר כך. אחר
הצהריים.

היו כאן והסתלקו. יואב מלא דאגה כלפי. בגיל ארבעים ואחת הוא אב לשניים קטנים.
הוא ואשתו החליטו להתרבות. כבר יש להם גדולים, והוסיפו עוד שניים קטנים. על
הכול היה צריך לעלות, על כל השיאים. הדלקתי טלוויזיה והושבתי אותם מולה. אשתו
צעירה בלויה. שדיה נשרכים אחריה על הרצפה מרוב הנקה, ומצב רוחה טוב. מי יש לו
כוח לאנשים טובים. עכשיו הלכו ושקט. ערב. אין לי זיכרונות הערב, וריק. לא ארצה
כאן חברות בעד שום הון שבעולם, ולא טוב בדידותי. עדיין אני חסרה דברים. התמונות
על הקיר מכירות אותי ואני אותן יתר על המידה. אם יתקשר כעת הטלפון אחניקו ואיני
יודעת למי להתקשר.

עכשיו חמש בבוקר. חמש וחצי. ערה לגמרי ולבושה. במטבח. יום שלם לפני. הקפה
תיכף יישתה. טוסט נעשה. יום שלם. אולי אסע עם לילי לראות רהיטים. אולי לא. אני
מלכה. יכולה לבחור. לא דיברתי אתה אתמול. לא קבעתי. אולי אסע פריזה. אולי בית
קפה בבוקר. בית קפה. לבי, לב בן שבעים ושתיים, פועם. די לך. לאט לך. מה פשר
ההתרגשות הבוקר? יום שלם לפניך.

עד שמונה חולף הזמן. שתתקשר. יוצאת החוצה לראות האנשים. בתי הקפה. העיר.

נשימה רעננה וגו זקוף. ימים טובים לזקנה.

"אמא? לא היום. היום זה לא ילך."

"לא?"

"לא. פשוט זה לא מסתדר היום, בסדר? אולי מחר. נשיקות." וממהרת.

כעת היום שוב לפני. מקומט. מוזיאון? אין. שוב בית קפה? גם לא. הצגה. להעמיד פנים.

נאוה. "הלו,"

"נחשי."

"לילי לא תצא אתך היום?"

"ניחשת."

"ואני עסוקה הבוקר."

"במה?"

"אני כותבת זיכרונות."

"מה?"

"זיכרונות."

"מי יקרא אותם?"

"לא יודעת."

"אולי גם אני אכתוב," אני אומרת.

"את לא מסוגלת."

"מדוע?"

"איזה זיכרונות תכתבי?"

"שלי."

"תכתבי."

"נאוה!"

"מה?"

"מה את מסתירה?"

"כלום."

"תכתבי השיחה הזו בזיכרונותיך?"

"לא."

עכשיו שקט בינינו.

"להתראות," אני אומרת והיא עונה. אישה משונה.

אם הייתי מתחילה, מניין הייתי מתחילה? הייתי יושבת מול בחור צעיר ומספרת והוא

כותב. בטח מול איש צעיר. מי הוא עבורי? בני היה כותב? איש זר? אבל מה הייתי

כותבת ומה מעלימה? מניין הייתי מתחילה, מאיזה צד?

אה, נולדתי בשנת... באיזו? לא אספר. הנה. לא אספר. ואמות מתי? שטויות. נאוה צודקת. אני איני יכולה. ומה יוותר? כלום. מה שייוותר. אבל לא תהיה שליטה לי על זה. והיום יש? היום יש מסווה. הצגה. שטויות. אלך לבית קפה. כבר הייתי. רהיטים בוטל. אכתוב זיכרונות. אם נאוה יכולה, גם אני.

כבר עברה חצי שעה ואיני יודעת מה אעשה. אלך לספרייה. נאוה כותבת לה שטויות. למספרה. אוי, תור למספרה. מתי? לא היום. אסע לפריז. היום. לקופנהגן, דיסנילנד. אטפס על הקיר. בטוח.

אמי לא אהבה אותי ואבי גם. הייתי ילדה עשוקה. אבי לא נהג להשתכר, אך יחסו כלפינו היה קרח. לא הכה את אמי, אך התעלל בה רגשית בשתיקות ממושכות. אלהים, זה אכתוב בזיכרונות. נעלמו כולם? להיכן נעלמו? ביישנים, שקטים, נכמרים.

הנה, אסדר הכול שוב. אבי אדם ביישן להפליא. אשתו יצרית ומלאת מרץ. אני בת שלישית. לפני שני אחים מסורים ושקטים. הם סוללים עבורי את הדרך. חבריהם באים לבקר, וביניהם אחד, אצן, למדן ושתקן. אנשא לו, נלד ילד, ואז ימות אישי בפעולת תגמול. הילד יגדל לא מכיר את אביו אבל נוצר זכרו. אנשא בשנית לבעל נישואי טעות. הוא לא יכיר בילד מנישואי הראשונים. מה שם לו? יותם. ודאי. בני זה, העניו, הצנוע, יתגייס בעקבות אביו לצנחנים, שם ייהרג גם הוא. בתאונת אימונים. לא, בהרעלת קיבה. אולי לא ימות. יהיה צמח. ולבסוף יתעורר כשהוא דובר לטינית. חי חי. אכניסך לתנור ואוציא. גברת — לבית משוגעים. תשעשעי מישהו. איך אעבור את הזמן כעת?

אני מסתובבת, בבית, משהו מתבשל ומשהו עדיין לא. איני יודעת. לא לצאת ולא להישאר, באמת משתגעת את. הנה, עשי משחק. מה יבוא קודם, הזמן או המחלה? הפילי גורל. מטבע. שתקי. מטורפת. אינך מטורפת. עוד יש בך די לדעת זאת. רגעי. שקטי.

לו הייתי מפתחת יותר כלפי יואב, לו היית קשורה אליו יותר בילדות היה לך אותו כעת. אבל אין. ומה מזה תלוי בך? תלוי. נגמר. כיוון שאהב את אביו, ואביו אותנו, נדחקתי הצדה. רק שומרת על הגבולות. שיאכל בזמן, שיתנהג כיאות, אבל לא לזאת פיללתי. ועכשיו? אין מה. אביו נפטר, והוא החליט להתגבר ולשמש דוגמה. דואג, שואל, מקפיד לייצא עצמו נכון. לא לפגוע. איני יודעת אם לא בשל כך התחתן אֶתה, אבל טוב להם יחד. הם רוכנים אל מעבר למשהו שאיני יודעת להגדיר. איני מרגישה אצלם בבית

לעולם. לא נכון לומר שהם אדיביים. לא זה. אלא שהם טובים. הלב שלי נסגר אצלם. לא נפתח לשיחה. ואצל לילי מה? איני יודעת. יותר מדי ממני יש בה. אם כן, היא הולכת. ראוי לה כך. אולי. שמא.

אני יושבת. לבי הולם. אבל מעט מן המוגלה יצא וגם מעצר הבית הסתיים. יש ביכולתי לצאת. עוד לא. כתבי. מדוע? כתבי. מה ממך יישאר? עוד ירצה הנכד לדעת פעם מה הרגישה באמת המפלצת. כתבי. אולי.

ובכן מה אעשה? יש לי מחברת ישנה וגדולה שקניתי לרשום בה הוצאות ולמשך שבוע אחד החזקתי בזה מעמד. ניתן לתלוש או להתחיל בצד השני. אתחיל בצד השני. איני מאמינה שאכן אני עושה כך. איפה המחברת? מן הסתם במגירה של הטלפון. לא. כן, שם מצויה. שמת במקום וטרם הזזת. ומי יזיז? רק אני כאן. רחמנות עלייך.

הנה, ובכן. דף ריק. בכל אופן. נולדתי בשנת... כך לא אכתוב. אהה. אכתוב אל הנכד. בוודאי. פוציילה, זאת סבתא שלך, זוכר?

הכרתי את בעלי בימים הרואיים, כאשר נלחמנו על עצם קיומנו. אותה עצם שננגסה מאז הרבה. הוא לא היה לוחם מהולל כי אם שלישי. בדיוק הייתי בת שמונה עשרה כשנוסדה המדינה, והלוא בכל הזמן ההוא היינו עושים משהו. גם בדלנית כפי שהייתי אני היה לה משהו לעשות, ובסופו של דבר הייתי אחראית על דואר. יחידות קרובות ורחוקות הגיע אליהן דואר והייתי צריכה למצוא את הנמענים, והלוא לא היה זה דבר קל. יחידות הוקמו ונמחקו, ופלמ"ח עוד היה ובעצם כבר לא משום שכן גוריון עשה לו מה שעשה, ובתוך כל אלה היה עלי לאתר חיילים ויחידות ולדאוג שמי ששלח לא ישלח לשווא. היה אתי חייל, מבוגר ממני, פליט. עין אחת נעקרה בידי נאצים במחנה שאז לא זכרתי את שמו וגם כיום איני זוכרת, רפה שכל, ששרד. היתה בו אנושיות ודי יכולות לתפקד, אלא שחכם לא היה, ודאגתי לו. היה צריך להשתחרר ולא שחררו, איני זוכרת כבר למה, והלכתי אצל השליש. תקיפה ונחושה. הוא לא ביטל ולא התריס אלא ביקש למצוא מה היתה הבעיה. היה שלישי אמנם, אלא שעד לא מזמן היה עם כוחותינו הלוחמים. מדוע הפך לשליש? דומתני שביקש. ובכן, הוא מצא מה יוכל לעשות, או שמא הפר פקודה, איני זוכרת, ושחרר את החייל. האם שחרר לחופשה בלבד? איני זוכרת. לא, שחרר בכלל. מה עשה? קרע מספר ניירות, שיבש רישומים, דאג שתינתן לו קצבה, ושחרר. כך היה. כעת דברים עולים מלפני. זה אשר מצא חן בעיני בו, לא?

הוא היה קיבוצניק, בעלי זה לעתיד, וכשהשתחרר לא חזר לשם. הוריו עוד היו שם, אבל הוא היה גולה בעיר. עובד בבניין, בהובלות, כל מה שנגד את אופיו. נפגשנו במסעדה של תנובה ודיברנו. היו לו שרירים, ואני כבר לא בצבא, לומדת באוניברסיטה, והוא עובד. שכנעתי אותו לאט שילך גם הוא ללמוד. לא, בשום פנים, רקע סוציאליסטי, אבל אמרתי לו, על מה אתה מכפר כעת? במי אתה פוגע? הלוא לא תישאר בבניין עד ערוב ימין, לך תלמד. אז שמע בקולי, לבסוף. איך חשב אחרת איני יודעת. והלוא היה מתאים לו לאופיו כל כך שיעסוק בארגון או בניהול, או בכספים, מה שבסופו של דבר אכן עשה, הפך לרואה חשבון. כזה עם קרחת שממהרת להגיע.

שלושה דפים כתובים. הנה, אני עומדת. לנוח. שלושה דפים כתובים. עשיתי היום. עשיתי מה. מותר לנוח כעת ולעשות דברים אחרים. מעולם לא חשבתי שאכתוב.

”כן לילי, לא, אין לך להתנצל. ניצלתי שעותי היטב, וכעת אלך מעט לנוח. תבואי אחר הצהריים? בשמחה. ללא אמנון? טוב. אתו או בלעדיו אשמח לראותך. שלום.”

מה כעת? עכשיו, אמרי עכשיו. לא יפגע באיש.

איני יודעת מה כעת. איני יודעת.

אני שוכבת בחדרי, על מיטתי, ואין איש אתי. לא, לא ביקשתי, אלא שאיני יודעת היכן אני. לישון איני יכולה. נדדה ממני. לכתוב עוד לא אוכל, וגם איני רוצה, ולאכול אכלתי. אני מונה הרשימה במוחי ואיני יודעת מה כן.

יהא עלי למצוא מסגרת, תעסוקה. התנדבות. אמרי המילה. התנדבות. לא יזיק. כמו כל אותן הזקנות, גם את. מלאי זמנך. אל תחוסי על עצמך ואל תרחמי כל העת. אינך יכולה להיות תלויה בה או בו או בכל אחר. לכי עשי משהו עם עצמך. הועילי למישהו. לכי ליד שרה או לכל ארגון אחר. עשי משהו.

"היכן אני?"

"את בבית, אמא."

"מה? מה?"

"הכול בסדר, אני כאן."

היא יושבת על מיטתי ואיני מכירה.

אחר כך שוב. אחרי זמן ארוך. שוב יד. אני פוקחת עיני, צלול. מי שם? לילי. מה עושה כאן? אני קוראת בשמה. היא נרעדת, מסתובבת.

"אמא, התעוררת?"

"סבורתני."

"אם סבורתני, אז התעוררת."

"מה קרה?"

"לא קרה מאום."

"מה השעה?"

"ארבע וחצי."

"ארבע וחצי? חשבת יותר מאוחר."

"היה קשה להעיר אותך."

"מה קרה?"

"כלום. באתי, ישנת, והערתי אותך. את לא אוהבת לישון יותר מדי בצהריים; את לא תשני בלילה."

"נכון."

"אז הערתי אותך."

"תודה לילי. תודה. אנא, צאי כעת והניחי לי להתלבש כיאות."

היא קמה, רוכנת אל לחיי, נותנת נשיקה ויוצאת. אישה אמתית. לא ילדה.

"מה מביא אותך היום אלי?" מצב רוחי חגיגי, ישנתי היטב, טוב לי. נוח.
אני מתיישבת.

"אמא, אני צריכה לספר לך כמה דברים. אני רוצה שינוי ביחס שלך."
"אל מי?"

"אל אמנון."

"הו... אל תלחצי, הייתי עצבנית מעט, דברים יבואו על מקומם, אתם צעירים," היא
קוטעת. "אני רוצה שתקשיבי."

"אני מקשיבה."

הנינוחות מסתלקת ממני. כתפי שוקעות.

"את זוכרת שהתקשרתי אלייך אותו יום בבוקר?"

"איזה?"

"ביום שהיית צריכה ללכת לחוג התעמלות? ואמרת לי שאת לא יכולה עכשיו והיית
צריכה לצאת?"

"איני זוכרת, אבל אם את אומרת..."

"אז אני רוצה שתיזכרי, כי יש כאן משהו חשוב. את מבינה? התקשרתי אלייך בגלל
שלא היה לי טוב, בגלל שרציתי לעזוב. באותו יום באתי אלייך ואמרת שאני מתחתנת,
זוכרת?"

"כן, כעת אני זוכרת,"

"טוב, כי אני רוצה שתזכרי. אני רציתי לדבר אתך באותו יום. רציתי להגיד לך שאני
חוזרת לגור אתך כי אני לא יכולה יותר אתו,"

"נו, את יכולה עדיין, החדר שלך פנוי, לא הכנסתי איש..."

"לא, את לא מבינה."

"נכון."

"באותו יום לא היה לך זמן בשבילי, את מבינה? היה לי משהו חשוב להגיד לך, ולא היה
לך זמן,"

"זה קורה, היה לי חוג ההתעמלות, אני..."

"אני יודעת. אני לא מאשימה אותך."

"אלא,"

"אלא פתאום תפסתי את עצמי שאני יותר מבת שלושים כבר, וכדי לעשות צעד אני צריכה את אמא שלי. ואם היא צריכה ללכת לחוג ההתעמלות המחוריין שלה, אני לא יכולה לתפקד, את מבינה?"

"לא."

"אני ילדה קטנה. אני לא יכולה לחצות כביש בלי אמא שלי שהולכת לשיעור של זקנות. זהו."

"ובשל כך החלטת להתחתן אתו."

"לא, אבל תפסתי את עצמי."

"ו,ו"

"ו, כלום. זהו."

"טוב, זה חשוב, זה..."

"לא, את לא מבינה. אני באה אלייך אחר כך אתו, ואת מצדיקה את כל מה שחשבתי. שאת פשוט משתלטת, ולא נותנת לי... לנשום. ישר את תוקפת אותו, ואת, את פשוט לא מעוניינת שאני אהיה עצמאית, ואני משחקת את המשחק הזה לפי החליל שלך." אני שותקת.

"אני אוהבת אותו, את מבינה? ואני חיה אתו כבר שלוש שנים, ואני מתחתנת אתו, ואני אוליד אתו ילדים, ואת תקבלי אותו, עם כסף או בלי, עם דירה או בלי, וזהו. אנחנו נתחתן. גם אם תעשי מיליון פרצופים. זהו."

"וזהו מה שביקשת לומר לי."

"כן, זהו שביקשתי לומר לך."

"יפה."

נטלתי ממנה את יכולת הדיבור. היא יושבת שם ומילותיה מתפוצצות במוחה. יתפוצצו.

אחר כך הן אכן מתפוצצות, והיא פורצת בבכי. היא אומללה. היא נוטלת משקפיה ומטיחה אותם. לאחר מכן היא קמה ומבקשת לעזוב הבית, ולא עוזבת. טלפון. מדוע אינו מצלצל. היא שותקת. יבבותיה נרגעות כעת. היא חוזרת, נוטלת תיקה ושוב עומדת. בפתח. אני קמה. היא רואה פני ופותחת הדלת. אני מבקש לסגת, והיא יוצאת. לא תשוב. לא שבה.

היה משהו שחשבתי עליו. כבר איני זוכרת. הוציאה אותי מן השינה ואיני זוכרת כעת סדר הדברים. אקח קפה.

אחר הצהריים נותר ריק. לא נותר עוד הרבה אחר צהריים. ערב כמעט. עלי לדבוק בסדר יום. סדר שבוע. כבר ביקשתי בעבר לעשות כן, ותמיד אני מאפשרת ליומיום להתערב פנימה ולהחליט. יום אחד בשבוע התעמלות, יפה. ומה עוד? וכיצד חייית עד היום? ובכן חיייתי, כעת ניתן לשנות. הטלפון אינו מצלצל. בטח תיכף יצלצל. תגיע לביתה ותתקשר. תשתפה. ומה אעשה? להיות בבית כל העת כדי שתוכל לדבר עמי? הלכתי לשיעור התעמלות, הפעילות הקבועה היחידה פחות או יותר בשבוע, ועל זה תרעומת? יצאתי, גם אני חוזרת. תיכף תתקשר. בינתיים מה עם חיי? חייך? ומה באשר ליום האזכרה של מחותנייך בקיבוץ? קיבוץ? דווקא קיבלתי מכתב, אלהים, היום. היום הייתי צריכה להיות שם, והלוא איני מפספסת אף פעם. אה. לילי מתחנת ועולמי מתהפך. יש לך דברים קבועים, שכחת? יש לך התחייבויות, הנה, התקשרי להתנצל. בטח טרם חזרו. ולמי את חסרה שם? טלפון, הם.

"כן אריק, אלהים ייתן לי כוח, הרגע... לא, הרגע, תקשיב, לא, אני בסדר, הרגע פשוט חשבתי עליכם. כן, אני בסדר, הכול בסדר כאן, לילי מתחנת, כן. תודה, תודה, פשוט הרגע חשבתי ששכחתי להגיע ושעלי להתקשר, שמעתי צלצול ומיד חשבתי זה אתה, מה שלומכם, איך היה? נכון, נכון, מה כבר יכול להיות, הקריאו שיר? אלטרמן? לא הקריאו בשנה שעברה גם? אלטרמן יש לו הרבה שירים. נכון. מה שלומכם? נו, טוב, ואיך הילדים, הנכדים, טוב, אנחנו ניפגש באזכרה של ראובן. כמובן, את זה איני שוכחת. סנילית, אבל זה לא אשכח. לא, כמובן, בצחוק, כן, אשמח אם תבואו לבקר. לאחר האזכרה? כן, כמו תמיד. אשמח מאוד. שלום."

הנה, פתרת. נפטרת.

היו שואלים אותי כשהכרתי את ראובן על הוריו, לא הייתי מנחשת לעולם שאני זה שאבוא לאזכרותיהם בכל פעם. לא אני. הוא עבד בעיר, נושא את הבושה על היותו פורש מן הקיבוץ. פרש. עם שם כמו פפירבלאט ולא עברת. הוריו לא עברתו ולא הוא. לא התאים לקיבוץ, אבל ייסר עצמו על כך, אז היה עובד בבניין ושוכח להזכיר למעבידו על המשכורת. רע להרוויח. חבטתי בו, הכרחתי אותו לראות מציאות. אין איש שידאג לו. אין בעיר חדר אוכל. מה שלא יהיה היום, יחסר שבעתיים מחר, ועל מי הוא חס? על קבלן? אז עוד עבדו יהודים בבנייה.

אחר כך סיים ללמוד, אבל סירב להרוויח. יעבוד במקום שבו ישרת האומה. ייתן כתף. איפה? בדואר. שוטה. אבל התקדם. עד שנטמן. יהודי ממזרח אירופה שהפך במהרה

לאיכר ומצא שאין זה הוא. הוריו, הוריו החליטו להיות איכרים. חקלאים. מהיום למחר פושטים עור ולובשים חדש? גדל בבית ילדים עם משמעת נוקשה. גדל אל המחתרות ואל עמל ואל צבא, ויצא לו מהאף. בצדק. אבל לא הודה בכך. היה מנודה בעיני עצמו. מוקצה. ברח מן המערכה. מהקיבוץ. אמרתי לו, קנה, יש נדל"ן, הארץ מתפתחת, צא למשרד פרטי, בוא נשקיע, בונים שכונות חדשות, לך, יש לך קשרים, מהצבא, מהתנועה, מהקיבוץ, ראה, הם כולם מגרדים אל הכיס, כולם הפכו גדולים, משרות נפוחות, אל תרמה, קנה היום בזול, מחר יהיה שווה פי עשר. אני ילידת הארץ הלוא, יודעת, גדלתי כאן, ראיתי, כמה חלקות יכולנו לקנות, כמה מגרשים, כמה דירות הזדמן לנו, בתנאים נוחים, הלוואות ממשלתיות, קרצו לו, סימנו לו, כמעט תחבו לכיסו, הלוא היו חייבים לו טובות לאין שיעור, חילץ את זה ויעץ להוא, ואנחנו בשיכון, מעברה, משמאל ומימין מרוקאית וגרוזינית ומי יודע מה עוד, ואני אומרת, לך, קנה, לילדינו, לא לנו.

לא צלצלה. גם לא אצלצל אני. אולי אקפוץ מאוחר יותר. הבית ריק וגם אני. לא אלך למיטה. ליד שרה. אה, יד שרה, הלוא בזה חשבתי קודם שנרדמתי. תהיי כמו כל הזקנות האלה? כן. ואתנדב ואעזור למישהו. טוב, התקשרי מחר. אתקשר גם אתקשר. יש הצגה הערב? אירוע בעיר? הלוא להתפוצץ אפשר. ואם ראובן היה כאן? אני חושבת שטוב היה יותר. יותר טוב. הייתי חולקת אתו הצרות. אילו צרות? מה? צרות. לילי, יואב. אין לך צרות. נו, צאי החוצה, עשי טיול קטן, ראשך מעופש. כל היום בבית. כן. נכון. אצא.

אוויר בחוץ אינו קר ואין בו כדי להצליל. לאן אלך? לכי. לאן? אלך. הנה כלב ואדון, הנה מה שהותיר הכלב לפני שתי דקות על המדרכה והנה מודעה בתחנת האוטובוס. מונית עוברת. עלי. להיכן? איני זוכרת. להיכן ביקשתי לנסוע? אני חוזרת לאט, עולה לאטי במדרגות. לא אשתמש במעלית. לא הותירה הודעה. מי? לילי. לשם כך יצאת? לנסוע לביתה? אני מתיישבת. כן. התקשרי אליה. ומה? אתנצל?

היום האיר, ובאתי ליד שרה. לא כך בדיוק, אבל הייתי שם, נרשמתי לפעילות התנדבותית, קבעתי עם נאוה, ישבנו שתינו לאכול עוגה ולשתות קפה לאחר המאמץ, שבת הביתה, ישנתי כבר, ואני כאן. טרם התקשרה. אתקשר אליה אני. אבל רגלי מובילות אותי כאתמול, הפעם אני עולה לטקסי, ונוסעת. יודעת היכן דירתם. דירתם. דירתה. הלא אני שכרתי לה. קומה שנייה. לא אודיע שאני מגיעה. נראה אם יהיו. היא פותחת, ומרוב הפתעה כמעט מתעגלות עיניה לגודל עדשות משקפיה. אני נכנסת. ומה? לא ביתי? היא חופזת אחרי, וכבר אני שומעת אותה מתנצלת, אלא שאינה עושה כן. רק מפנה ניירות מן הספה על מנת שאשב.

"לשתות משהו? לאכול?"

"לאכול לא, לשתות כן."

"קפה?"

"יהא קפה."

עוד מעט אפספס בגינוני הנימוס את כעסי. היא מתעסקת במטבח. מצאה מקלט. אני משתוקקת להסתובב בדירה, והנה אני נעולה לי בספה. מרוב נימוס אין ביכולתי לעשות כרצוני. שירותים נשמעים, ואמנון יוצא, רוכס מכנסיו. רואה אותי ומאדים, חוזר לאחור וממשיך לרכוס בפרטיות. הוא יוצא שוב ומתנצל, שואל לשלומי.

"בסדר, ושלומך אתה?"

"גם כן בסדר. סליחה רגע."

"לילי!"

"כאן" היא עונה מן המטבח. היונים מתאחדות שם. הומות. אחר כך מופיעה לילי והוא אחריה, מתנצל שעליו ללכת.

"לאן?"

"פגישה עסקית."

"בשעה כזו?"

הוא מתבונן בי שם, אינו מבין. אני חוזרת על דברי, "בשעה כזו?" "אה, כן. פשוט לא יכולתי קודם," וממשיך למלמל, נבוך. כבר איני מתעניינת בו. הוא רואה שהסירות עיניו ממנו, שואל אם הכול כשורה, אם אפשר לעזור עוד במשהו, ואני מתעלמת. נשאר תלוי כך באוויר. סופו שהוא מתעשת והולך ללבוש נעליו. לילי מביטה בכל זה מן הצד, מנשקת אותו בהפגנתיות כשהוא יוצא, מעבירה יד על גבו עד שמגיעה אל אחוריו, והוא יוצא.

נותרנו, זו מול זו. היא שותקת ואני נלכדת. השקט נמשך, ואני לבסוף קמה. "תודה על הכנסת האורחים", ונעה אל עבר הדלת. היא נלכדת. מהססת. אני פותחת הדלת לצאת,

ומחלצת אותה. "ראי, התקשרי. איני יכולה לסבול כאשר אינך מתקשרת." היא מהנהנת. "גם אם את כועסת, אני עדיין אימך." היא שותקת. אני מפנה גבי ויוצאת, לא סוגרת הדלת עדיין, רק מסתובבת שוב לחגוג את ניצחוני, ורואה אותה מוחה דמעה.

אלמלא היה נפטר לא היינו יוצאות משם. מדירת השיכון. תחילה היה לי טוב. סביבנו היו עולים מכל מקום, מזרח אירופה, כל ארץ, ואני לימדתי עברית באולפן ורכשתי לי תלמידים ותלמידות גם שם. בשיכון. היו באים לבקש משהו ולומדים איך אומרים אותו בעברית. מתיישבים, שוכחים לשם מה באו, בוהים בכתלנו ומנסים לפענח את חיי הוותיקים. גרנו ברכבת שהובילה למקום חדש. אבל אחר כך באו עולים ממקומות אחרים. עד היום אני פוגשת באלו שלימדתי עברית. רובם מיושבים כבר, גרים באזורים טובים. טובים מן השיכון של אז. כשהפסיקו לבוא אצלנו ויואב החל לחזור הביתה עם קללות בשפה שלא הכרתי, ביקשתי לעזוב. אבל בעלי לא רצה. היה טוב לו. בקיבוץ גרו בתנאים לא טובים מאלו, ובשביל מה?

ביקש למנוע אותנו מלהיות בורגנים והפך אותנו לכאלה. הכסף הצטבר, הלוא ביקש לחסוך, וגם אני, ועבד בנאמנות. לא יכול היה אחרת. הכסף שנצבר צרב אותו והוא ביקש להדחיק. די במה שיש, אבל היה עודף. שמרי כל זה למחברת שלך. שמרי. מי יקרא?

אלמלא נפטר, עודנו היינו שם, אבל נפטר ואני ברחתי. נפטרתי מן המקום. יואב כבר התבגר ושוב לא היה אכפת לו. ראה כל זה כחלק מהתנערות מאביו וכבר נטר לי טינה, אלא שלא הפגין אותה שהרי הוא אדם טוב, ובאמת אדם טוב, רק שאין לנו הרבה לדבר יחד. קידש את אביו והלך בדרכו. לא לכאורה, באמת. אבל לילי היתה אתי ולא קָּשה. ילדה בת עשר, מה תעשה?

צריך לדאוג להם לדירה. שכרה, גרה, גרו שניהם, כעת שיעברו. הגיע זמן. בוודאי יש מציאה היכנשהו. מקום חדש. סביוני משהו.

ישנו שטר לפרוע. התנדבתי. כעת אני נוסעת אליה. אישה עיוורת שאינה מסוגלת כמובן לקרוא לעצמה. צריכה שיקריאו לה. אשב מולה ואקריא. היא תניד בראשה לכאן או לכאן, ואני אקום ואצא כשיימאס לה. מתי זה יקרה. התקשרה לילי הבוקר ושוחחנו. לא העליתי עניין הדירה. יבוא זמן. קודם אברר בעצמי. הקבלנים זקוקים לכסף בהתחלה, קודם שמונחת אפילו אבן אחת. יש בידי לעזור. יקנו בשכונה חדשה. ומה? מדוע לא? אולי אפילו על הנייר. אחר כך ימכרו או יגורו בה בעצמם. זוגות צעירים מוצאים עצמם במקומות כאלה. היום הכול כבר מסודר. לא כמו פעם. הגינות צומחות עוד קודם שמשקים אותן. אתה מסתובב, והופ יש כאן גינה יפה. מביאים דשא ודקלים וחרא של פרות, והכול טוב. מיד. אינסטנט. ילדים באים עם אמותיהם אחר הצהריים לשחק, יש מעונות, מרכז קהילתי קרוב, סניף בנק וסופרמרקט, לא כמו פעם. כספומט. גם זה. אדבר אִתם. לאחר שאבדוק.

אני מחפשת הטלפון כדי להתקשר ללילי לדבר אתה, או עם נאוה, עדיף, שהרי עדיין אין בידי כלום. היכן אני? אני ברחוב, מבולבלת. ירדתי מן האוטובוס וכעת אני יודעת היכן אני. זיעה קרה שוטפת אותי. אין לי המכשירים האלה בארנק שאתה יכול להתקשר אתם לכל העולם. לא הגעתי לשם. עדיין אני בעולם הטלפון הציבורי, אבל אין כאן בסביבה. למי אתקשר? לאן הלכת? גברת, לאן? לאן? לעיוורת. עיוורת? עיוורת. אני מתבוננת בי קדימה. איני שם, אני בתוך ראשי, אלא שאני מתבוננת. מישהי ניגשת אלי לשאול אם אני זקוקה לעזרה. היא מושיטה יד לעזור לי להגיע לספסל ציבורי, ואני נזכרת, יד שרה. עיוורת. אני מודה לאישה, בחורה למען האמת, ואומרת שאני יודעת להיכן אני הולכת אלא שאיבדתי את דרכי ותיכף אזכר. היא מסתכלת בי ואני מבינה שמיד הרשעתי עצמי, שהלוא אמרתי שאני יודעת, משמע באתי להכחיש משהו. אני עייפה מכדי לחשוב. היא שואלת לכתובתי ואני אומרת שתיכף אענה לה. יש לי בקבוק מים בתיק. אני זוכרת. אוציא אותו. אני מפשפשת, והיא שואלת אם תוכל לעזור. קוץ באחוריים. אני מוציאה הבקבוק ושואלת אותה באלגנטיות אם היא מעוניינת לשתות. אז הכדור עבר אליה. היא אומרת, לא, כמובן, אבל אולי כדאי שתשתי את. אני אומרת תודה, ושונה.

תוך כדי הכול חוזר, כולל הכתובת, ואני שואלת אותה באיזה רחוב אנו מצויות. היא אומרת שאינה יודעת ותיכף תחזור. עד שהיא חוזרת כבר שבתי לאיתני. כן, זהו הרחוב שהייתי צריכה, ואיני רחוקה מן הבית. אני קמה והיא נחרדת אלי, לעזור לי. אני נשענת עליה בחביבות, ולשאלתה בפתח הבית אם אסתדר אני עונה, ודאי, ודאי, כמה טוב שיש נוער כזה. תודה רבה.

העיוורת קצת סתומה. זאת אומרת הבית מוזר משהו, הלוא אינה רואה, כיצד תוכל לסדר? אבל יש מי שעוזרת לה. בכל אופן, ניתן לראות שזהו בית של עיוורים. צרות למכביר. כבר היתה נשואה לעיוור והתאלמנה. נהרג בתאונת דרכים. ילדים יש לה, שניים, והם באים לבקר. דווקא כן, אלא שהיא רוצה בכל אופן עצמאות, והיא פוחדת הלוא לצאת לכביש. בעלה לא חזר משם. ואם תזדקק למשהו באמצע היום? הכול מסודר ויש מי שיעזור וישנו סדר יום קבוע והכול טוב. "שתית?" היא שואלת אותי והולכת להכין לי קפה. אני מנסה למנוע בעדה, אבל היא אומרת לא, לא, כמובן, אכין לך. והיא מכינה. ובכן מי בא לעזור למי? איני יודעת. אנו יושבות שתינו ועלי לדבר, שהלוא לשם כך באתי. לבדר. ובכן אני מספרת על עצמי מעט ולאחר כך עוד מעט ולאחר כך עוד, והיא מאזינה בשקט, מעודדת. אני מסיימת וחשה מרוקנת, אלא שהיא לא מנדבת עוד אינפורמציה על עצמה ויש עוד זמן, שהלוא באתי לפחות לחצי שעה או שלושת רבעי שעה. כך הגדירו. ישנו שקט, ואני מבקשת להסתובב מעט בבית. ודאי, היא אומרת ומבקשת לקום. אני אומרת שאסתדר בעצמי. אחר כך אני חוזרת וטרם נרגעתי. אני שואלת אותה על ילדיה ודומני שכבר ענתה על שאלות אלו בדיוק. לבסוף, כשהשעון מתקרב אל קצו, זאת אומרת הפגישה, אני אומרת משהו על קריאה. לזה המתינה וכנראה לא רצתה לכפות עלי. היא מנחה אותי אל עבר הספרים שהיא מבקשת שאקרא באוזניה. הם בערימה. מדוע לא אמרה בתחילה? אישה מוזרה. אני רואה שהזמן אמנם תם, והיא מקדימה אותי ואומרת שבפעם הבאה תשמח לשמוע אחד מן הספרים שלקחתי. במה הם עוסקים? מחלות. לקסיקון שלם של מחלות. היא כנראה מחכה להפתעתי ומשום כך כנראה לא הזכירה קריאה עד כה. קולה מתוח כאשר אני שואלת אם את אלה היא מבקשת שאקרא. כן. אלה. ובכן זו סיבת הסחור סחור. אמרתי שאשמח. שבאתי לקרוא את אשר תבקש, ובפעם הבאה אשמח מאוד לקרוא מהם. כעת היא מבקשת לברר מתי הפעם הבאה. משהו לחוץ ומנדנד בשאלה. חשבתי תחילה על השבוע הבא, אלא שאני מבינה שהיא מצפה לזה. משתוקקת. יפה. אבוא בעוד יומיים. נאמר, היום יום שני — ביום חמישי. שלושה ימים, היא מתקנת. שלושה? בעוד שלושה ימים, היא אומרת. מה בעוד שלושה ימים? תגיעי בעוד שלושה ימים. אני לא מבינה, אחר כך סופרת מיום שני עד חמישי ומוצאת שצדקה. כמובן. יפה. כעת התבהרו העננים מעל מצחה והיא נראית כרגיל. כפי שראיתי כשנכנסתי. מצב בריאות מצוין, סימפתית ושמחה. אלהים.

אני יוצאת ושואלת עצמי להיכן עכשיו. לבית קפה. דחוף.

בבית איני מסתכלת בקירות. לא באיש. אין איש. נכנסת למיטה מיד. בקבוק חם? כלום. לישון.

גברת, לישון. אלא שאיני ישנה. רק בוהה בקיר שמעלי. התקרה. הוצאתי שיני? לא. אוציא. תיכף. מבול של דברים נחים עלי תחת השמיכה ומתחתם אני מוצאת אחד מוזר. סיפוק.

שלושה ימים אחר כך אני מחכה לראות אם דברים יחזרו. אותו סיפוק. יש בי כמיהה ללכת, ולו רק כדי לבדוק. היא מחכה, על פניה אותה ארשת כמקודם. בריאות, וכבוד כלפי מי שבא. ובכן אני מתיישבת ומתחילה לקרוא. הרשימה מתחילה באלצהיימר. אל"ף. זהו לקסיקון עצמי. אספו אותו בשבילה במיוחד. קטעים מאנציקלופדיות רפואיות ומהתרשמויות פרטיות. היא כמהה לדבר על הנושא. כל מחלה ומחלה. לכן אינה קוראת בעצמה. יכולה היתה לקרוא בברייל, אלא שאין היא מעוניינת לקרוא. אנחנו מדברות אפוא, ואני נזכרת לבהלתי באירוע שקרה אותי בפעם הקודמת, כששכחתי היכן אני. היא חשה בדברים, בראייה של עיוורים, וכמובן מצפה שאספר לה. אני יכולה לחוש את העניין שלה באשר אספר. אני אוספת הספר וממשיכה לקרוא. כמובן היא מאוכזבת, אלא שאינה מסוגלת להראות אכזבתה. נכון לומר, אינה רוצה. המימיקה של פניה מעניינת. הלוא אינה רואה, אלא שהיא יודעת כיצד תיראה, והסטואיות חשובה לה. כמובן. היא חשה את פניה. ומי לא?

ובכן בסופו של דבר אני מספרת לה, וגם השמחה שלה על כך שסיפרתי אינה מראה. אינה מפגינה. בוודאי אחוז כעת בספל שלידי ואטיח בפניה. אלא שהיא לא תראה אותי מניפה אותו ואז לא אראה אני הבהלה שעל פניה. אולי אפילו לא תדע שאני זרקתי. תמהה. שמא היא רואה משהו בכל זאת. קראתי פעם שעיוורים רואים משהו. שמעטים העיוורים שאינם רואים כלום. עייפתי. בוודאי תייקה את חוויותי בתיק החוויות שהיא אוספת. אולי תבקש ממשהו יום אחד להעלות את הדברים על הכתב בלקסיקון שלה. מי יודע כמה נשים חולות או מתות מצויות בלקסיקון הזה. כמה ייסורים ייבשה כדי להכניס לאוסף. היא כמובן חשה בעייפותי ומציעה מיד בנימוס שאנוח כאן או אם ארצה אלך. אני משתתפת בנימוס הזה ואומרת בוודאי, אלך, לא אנוח כאן. הדברים שבלבי בלבי, וכלפיה אני כמו היא כלפי. שתמות.

ובכן אחזור לכאן? איני יודעת. אולי אתמכר לטוב שאני עושה. אולי לא.

"בטח שתעזובי, מה זה? היא חולה, האישה הזו." לילי ואמנונה אצלי. "זה מה שאת צריכה עכשיו?" היא פונה גם לאמנון, פניה מלאים אותה תמיהה שהפנתה כלפי, והוא מנסה לא למשוך בכתפיו אך אינו יודע כיצד להכריע. כיצד לברוח מבלי להשתתף בזה ומבלי לומר משהו, אף לא במבע, שיזהה אותו עם משהו ממה שנאמר.

"לקסיקון של מחלות, היא נורמלית?" על מה לילי זועמת איני יודעת. משהו מן הסתם. זהו ביקור פיוס. הם הופיעו פתאום לאחר התרעה קצרה. מילא. אני עייפה. לא אראה עייפותי.

"מה שלומך חוץ מזה?" היא שואלת. מה אומר? שאם אעזוב את העיוורת אצטרך לחפש אחרת?

"מה קורה אתכם, אתם מתכוונים להישאר בדירה הזו?"
"איזו?" לילי שואלת.

"זו ששכרתי לך בשעתו, זו שאתם גרים בה."

"למה?" היא השואלת, אבל פניו ערניים. אני רואה.

"חשבתי שאם תרצו לקנות דירה, יש לעשות זאת."

"יש לך תוכניות?" לילי עדיין עצבנית. ניכר בקולה.

"כבר קניתי ומכרתי יותר מדירה אחת, אני בקיאה בזה."

היא שותקת. גם הוא.

הוא נרכן קדימה ופותח את פיו.

"יש לי דירה, בית קטן משלי, במושב, בדרום."

אני מעמידה פני תמהה. באמת לא ידעתי, אלא שהמשחק חשוב.

"היכן?"

"במושב."

"אהה."

"לילי ואני חשבנו לגור שם, אבל מצד שני לילי רצתה, וגם אני, זאת אומרת הסכמתי

לזה שנישאר קרובים אלייך."

"מדוע?"

הם שניהם שותקים. לאחר מכן הוא אומר:

"ככה הסכמנו."

יופי.

"אנסה להסתלק מהר ככל האפשר," אני אומרת.

הוא שותק. אחר כך מחווה בידו כאומר בבקשה, כרצונך.

נו, ניצח אותי.

לילי שותקת אף היא. בוודאי כועסת.

"אני מודה לכם מאוד על ההתחשבות. אני אחשוב על כך." על מה? איני יודעת. שיסתלקו. ברצוני להרהר. לילי רוכנת קדימה, לאכול עוגייה, ואמנון יושב שם, נינוח. לא יסתלקו כעת. מילא. כעת דווקא קולחת שיחה. לילי מדברת עם אמנון על הוריו, אני שואלת מעט שאלות, מעזה לשאול על מקור הבית באותו מושב ומסתבר שהוא של קרוב משפחה שלא היו לו ילדים ושבנו טיפל אמנון בסוף חייו והוא הוריש לו את הבית, ולבסוף הם הולכים. מתוך נעימות. לילי נושקת ללחיי קודם שהם עוזבים ואמנון לוחץ את ידי. אבכה. כעת אבכה.

הדברים הם כפי שראיתי בדמיוני. עגורן שנושא באוויר קיר לשירותים של בית חדש, גננים שמתווכחים על הדשא שישתלו באתר שמשמש כעת לפסולת בניין, ומתווכת שמתווה לפני את מקום הסופרמרקט. "כאן יהיה גן ילדים."

"איפה?"

"איפה שאת ואני יושבות."

ניתן לקנות טוב, כעת, אבל איני עושה זאת עדיין. כמובן, בני הזוג צריכים לבוא הנה לראות, אלא שלא רק זה העניין. המתווכת רוצה את הכסף עכשיו, כעת. תראה לי דירה לדוגמה, תיסע אתי לירח לראות את הפרויקט מן החלל. תשלח לי גלויה כל ערב שבת עם אישה שמדליקה נרות ואומרת שמאז קנתה כאן בפרויקט, היא ובעלה נהנים מ... איני יודעת ממה. איני מאזינה אך אין זה מפריע לה. לבסוף היא קמה ואני נוכחת לראות שזהו מתווך. לא שמת לי לב. הוא משאיר את כרטיס הביקור אצלי ואני קמה ממקומי אצל גן הילדים.

איני יודעת. פשוט איני יודעת. אני לוקחת המונית בחזרה, והנהג מספר לי בהתלהבות על מה יבנו כאן. מגויס. שכרו אותו במיוחד בשבילי שאבוא ואראה. כמה עלה להם איני יודעת. גיסו בונה כאן. מכר כל מה שהיה לו וקנה חברה קבלנית יד שנייה שפשטה את הרגל. לא אמר לי, אני מבינה לבד. ובכל זאת. אם אציע להם אולי ירצו. אנו חוזרים לתל אביב ולבי נח בי. למראה מה? אני מבקשת שיעצור. הוא מופתע. יודע את כתובת ביתי, הלוא משם לקח אותי. בכל זאת אני מבקשת שיעצור. הוא עושה זאת. אחרי הרמזור. דוחף לי כרטיס ביקור שלו, ואני מצמידה אותו לקודם. זורקת את שניהם לפח הזבל הקרוב. מהו שמטריד את מנוחתתי? אני מתבוננת בבתים. לא רחוק כאן מביתי. אני מתיישבת בספסל ציבורי. כאן לא יקום גן ילדים. אני אומרת, טוב, אז מה? מישהו עובר ומביט בי. כנראה אמרתי בקול. אחר כך אני שומעת מבפנים: תעזבי. קני להם כאן. יעלה כסף? יעלה. מה אכפת לך? למי תשמרי אותו? לעצמך? די לך והותר. גם את יכולה לרדת ברמת החיים שלך. לאן? לאן שתרצי, כמה כבר את מבזבזת? תכננתי לנסוע שוב לאירופה. ובכן אל תיסעי. ותרי. וזהו? כן. לא. סעי לאירופה. התבונני בחשבונות הבנק, ראי על אילו ערמות את רובצת. קני להם. קני וישלמו משכנתא משהו. כאן, קרוב. ומה עם יואב? מדוע לא קיבל הוא? תני גם לו. לא ירצה. אולי כן אולי לא. התחתן כשלא היה לך. כעת יש. יחשוב שאני מעדיפה את לילי על פניו. נכון. זה נכון, לא? קני כאן, יקר יותר, ורפדי להם החיים. ואולי שם יעדיפו? עם הצעירים? תני להם להחליט. גם הם כבר לא כל כך צעירים. צעירים. הם עוד צעירים. יהי כך. על זה תתווכחי. לא אתווכח על כלום. קחי וקני אפוא. שיהיה להם טוב. ולך.

"אמא, היי, מה את עושה היום?" פורצת אלי בטלפון בשעה שבע בבוקר. אני ערה, כמובן, אלא שיש לסדר את היום. עלי ללכת לעיוורת, ומה עוד?

"אמא, את שומעת? את אתי?"

"עלי ללכת היום לעיוורת."

"עדיין הולכת אליה?"

"עדיין."

"אולי תבטלי? באיזו שעה את צריכה להיות שם?"

"מדוע?"

"אנחנו הולכים לסגור על מקום להתחתן, יש כבר תאריך."

"נו,"

"אני רוצה שתבואי אתנו לפני שאנחנו סוגרים. לראות."

"מדוע?"

"מדוע? מה קרה לך היום?"

"יקירתי,"

"תעזבי יקירתי, בואי אתנו."

"אבוא. מתי?"

"אנחנו נאסוף אותך. רגע," "אמנון..." היא קוראת לו. יש ביניהם דיון. אני יכולה לשמוע.

"תשע וחצי."

"תשע וחצי?"

"כן. רק רגע. אמנון,"

ושוב היא מתלחשת עמו. מה יש להם להסתיר?

"עשר. לא, תשע וחצי."

"שמא תחליטו ותודיעו?"

"החלטנו, ושוב היא מתלחשת. "עשר."

"עשר?"

"כן. מצטערת על כל זה, עשר."

יהי כך. יהא עלי באמת לבטל אצל העיוורת. לא כל כך רציתי ללכת ממילא.

"לא שמעתי, אמרת משהו?" היא אומרת בטלפון.

"עשר. יהי כך."

"בסדר, אנחנו נבוא."

"בסדר." "ביי."

איני מורידה עוד הטלפון, לא יודעת למה.

"אמא?"

השפופרת היתה כבר בדרכה מטה. "מה?"

"את בסדר?"

"כן, כמובן. מדוע לא?"

"לא יודעת, את נשמעת..."

"איני נשמעת. הגיעו בזמן."

"זהו. זה את. אנחנו נבוא. ביי."

איני יכולה לסבול השימוש הזה באנגלית. ביי. מי הכניס לה את זה? אמנון? אלא שעלי
כעת להמתין עד עשר. דומני שלא אשתעמם. איני יודעת מדוע, אבל דומני.

הזמן אופף אותי. אני ישובה בו. בתוך כורסא. יכולתי לקום עכשיו להכין קפה או לענות
לטלפון או להסתובב או לתכנן משהו, אלא שאני ישובה. כך. לאט אני שוקעת. בשלב
אחד אני שומעת את שסביבי, ולאחריו כבר לא. נזכרתי שהם צריכים להגיע, אלא
שידפקו בוודאי בדלת, אם כן אינם זקוקים לי. עיני נעצמות ואולי אני ישנה. בתוך
שקט.

"אמא," פרח נפתח לי בתוך הראש, והוא דובר. "אמא," והוא נוגע בי מן הכפור, מבחוץ.
אחר כך ספוג אצלי, ואחר כך עיניים. לילי בי. לילי. מביטה בי. אני קמה, מתנערת,
מבינה. היא אוחזת בי. "את רוצה להישאר? לנוח עוד?"
"לא, לא," אני דוברת בקול טרוף. כאילו שכחתי השפה וכעת שפתי, פי ושיני נזכרים
בה. אני קמה והיא מחזיקה אותי לישב, בכתפי. "זה בסדר, לא צריך להיבהל."
"לא, אני לא נבהלת, תני לי לקום."

היא מזדקפת, ואני קמה ומיד נופלת חזרה. גופי. הוא שכח שהוא לפקודתי, ונשאר
ישוב. היא מסתכלת בי בפנים טובות, פונה במבט לאמנון, שעומד ליד ונראה כמבקש
להיחלץ לעזרתי. אני מושיטה לו את ידי ולאט הוא מחלץ אותי. הנה, קמתי. חזרתי
לארץ המוות. החיים.

עודה מתבוננת בי. "נראית כמו לפני שנים. חזרת אחורה."

"מתתי?"

"בשינה שלך הזאת."

אני מהנהנת. "תסלחו לי," והולכת אל האמבט. מה זה היה לי? למה שקעתי? אבל
איברי רדומים ומלאים. באמת לא חוויתי זאת שנים. אחר כך אנו נוסעים, ואני עוד
בתוך המוך, הפוך.

לילי יושבת מקדימה, מסובבת ראשה לאחור מדי פעם לבחון אותי ופניה עדיין טובים אלי. תיכף אתעצבן.

אין בי כוח להתעצבן. אסב מבטי.

אנו מצויים במשהו. לא אולם ואף לא מקום פתוח. גן אירועים. גן התיקוס, השיקוס, האגס, איני זוכרת מה אמרה. גן הבוטן. לא, אמרה גן הבוטאן. אהה. הוא מראה את המקום, בעל הבית, אם ניתן לקרוא לזה בית, ואני מסתכלת. רוב העניין הוא במה שאין רואים כעת שכן יום עכשיו. בוקר. ובלילה הנורות נדלקות והפנסים, ומגיע הקסם. כדבריו. ובכן אשב. אלא שאין כאן ספסל. סלע יש. אני יושבת. ישא את משקלי. מדוע ללכת? מה יש שם שאין כאן? אני מסתכלת לאחור ורואה עקבות של מים. קמה בבהילות, אלא שהסלע שעליו ישבתי יבש. אני מסתכלת שוב ומבינה. מפל מלאכותי. כעת אינו פועל. ולמה יפעל? עולה כסף. הם חוזרים אלי, ואני מבחינה במתח ביניהם. היא מסתכלת אליו, והוא, מה אפשר לעשות. זה מה שרצית. זהו מבטו. אני מתבוננת בהם. בעל המקום נזעק להביא כיסא, אלא שהסלע טוב לי. אין בו מקום גם להם ולפיכך אני קמה. אמנן נזעק להושיט לי יד, אלא שאני קמה לבד.

"כאן אתם רוצים?"

היא מסתכלת בי. "כן."

ובכן יותר מדי חבוי בכן הזה.

"חשבתם על עוד מקום?"

"אמנן חשב."

"איפה?"

"במושב."

"איזה?"

"זה שיש לו בו בית. בדרום. אמרתי לך."

אמרה. אני זוכרת. "אז בואו ניסע לשם."

"זה רחוק."

"הזמן דוחק לכם?"

"לי לא, היא עונה ומתבוננת בו.

"גם לי לא." הוא אומר.

"נו, אז בואו ניסע. יש לך דלק?"

"דלק זה לא בעיה. אפשר תמיד למלא."

"נו בסדר."

ואנו נוסעים.

איני רואה את הדרך. אני שוקעת שוב בזמן כפי ששקעתי בכורסה. הם שניהם מקדימה, לעתים ידיהם משתעשעות זו בזו. זהו ג'יפ. אנו גבוהים מעל לכביש, ואת הכול ניתן לראות. לילי ביקשה לשבת לידי ודחיתי אותה שתשב קדימה. נעלבה אולי, אבל כך.

אנו מגיעים לאחר זמן וחניית ביניים היכן שהוא. איני מכירה חבל ארץ זה. כמובן, אני מכירה אותו. נסענו לכאן בעבר, והפלמ"ח היה כאן, ובעלי, אלא ששוב איני מכירה אותו. כבישים וצפיפות בכביש והרבה אנשים שחשים שזהו ביתם ואיני יודעת מי הם. אנו נכנסים למושב. מושב. אנשים שהובאו הנה ליישב המקום. הובאו מהיכן שהובאו. הרי האטלס? תוניס? טריפולי? איני יודעת. הכול ערבוביה. אתה רואה תרנגולות ועזים ליד בתים ותוספות בנייה שפורצות לתוך חצרות שכנים ושיחי גרניום שפורצים מעבר לגבול שבין בתים. גרמי מדרגות שהוספו לקומות שהוספו. ערבוביה.

אנו מחנים והולכים. מעט. שני אלה שלפני, לפני. לבם ועיניהם כאן או במקום אחר. שכחו אותי. ובצדק. אנו ליד מין בית תרבות, ויש כאן רחבה איזושהי וגם דשא. זה אינו קיבוץ, והוא טוב בעיני. שוב אני מחפשת מקום להתיישב ומוצאת. ספסל הפעם. יש זקנות אחרות שהולכות כאן. מטפחת לראשן וצמה שמשתלשלת אל מחוץ לה. צמה אפורה. אני חלשה. מהו כל זה. השיכון שב אלי. הרכבת. הלוא יצאתי משם, ושבתי כעת. אבל זהו המקום המתאים. יותר מאותו גן. לילי נזכרת בי כנראה, משום שהיא פונה אלי בחרדה. אין מקום לחרדה. היא מתיישבת. אני אווזת בידה. "מתי אתם מבקשים לערוך את החתונה?"

"אני לא יודעת. הגן ההוא היה פנוי רק בעוד שלושה חודשים, אבל כאן אפשר מתי שרוצים. אני חושבת."

אני מחווה באצבעי אל עבר אמנונה, והוא אכן בא אלינו. פנה אלינו בדיוק. לילי שואלת, "מתי אתה חושב אפשר יהיה לקיים את זה?"

הוא מושך בכתפיו. "מתי שנרצה. אני חושב. צריך לתאם. אם אין להם איזה אירוע אחר."

"היו כאן אירועים בעבר?"

"היו." הוא אומר. אחר כך הוא מתכופף לידנו. לא מתיישב. הוא נוטל את ידה של לילי ומחליק. "אנשים בדרך כלל מעדיפים כאן להתחתן באולם, אבל אין התנגדות. אני הייתי בחתונה כאן. אפשר לדבר, לתאם."

אני מהנהנת, והיא קמה אליו ומסדרת שערות ראשה ומנהלת דיון אתו בהתרגשות.
יצאתי וחזרתי. כך אני חשה. יצאתי מהשיכון וחזרתי. אלא שכאן יותר טוב. המקום
נראה נכון. איכשהו.

באנו הביתה אחר שסעדנו צהריים אצל מישהי. ממשפחת אמנון. אכלנו ואכלנו כבר
איני זוכרת מה. הציעו לי לשכב במיטה ולנוח ולהפתעתי הסכמתי. הריח אחר והמיטה,
ואני לא נרדמתי אלא שקעתי. הגוף בכובדו על המזרן ורוחי חופשית. לנסוע, לנסוק,
לשקוע. כעת כבר ערב ואני בבית, ערנית ומלאה ובעיקר מופתעת. נאוה באה אלי תיכף
ונצא יחד. איני יודעת מה לי.

אצל העיוורת. היא מצפה שאחל כבר לקרוא. אני לוקחת הספר/חוברת הזו ומתחילה באות דל"ת. שם הגענו בפעם האחרונה. היא נשענת קדימה, לוקחת את הספר, מחזירה לתחילה ונותנת לי. אלצהיימר. שוב מהתחלה. אני שואלת מדוע אך היא אינה עונה. מתבוננת בי בציפייה. אם יש בכלל כזו בעיניה הפקוחות גם לעברי. איני יודעת. אני מבקשת להתמרד, אבל אז נזכרת בעובדה שכבר ביטלתי לה פעם אחת וכעת מגיע לה פיצוי. מילא, יהי כך. אחר כך חולפת במוחי השערה שמא היא זקוקה לקריאה מובנית ומתמשכת, ומשזו נקטעה, שוב יש להתחיל מהתחלה. יהי כך. יהי כך. אני קוראת אפוא בקול עליו את הסימפטומים של מחלה ארוורה זו, גם ארוורה מתחילה באל"ף, ונזכרת שוב בחוויה שחוויתי אז, בדרך אל ביתה בפעם הראשונה. דומה שהיא מצפה ששוב אעלה את זה אבל לא אעשה זאת. כמובן שלא.

כשאנו מגיעות לגימ"ל אני נשברת ומבקשת קפה. היא קמה להכין ואני מניחה לה. לא אציע להכין בעצמי. גאוותה על יכולתה לשרת אותי. אלא שאם הייתי מכינה אני יכולתי להאריך בכך ולהרוויח עוד זמן. היא, תנועותיה תכליתיות, ומרגע שהיא מניחה את הספל על תחתיתו סמוך אלי, היא מתיישבת ומצפה שאמשיך. מיד. כן קפה או לא. ובכן אני ממשיכה מעט ואז אומרת שאיני יכולה להמשיך בעודי שותה, והיא מהנהנת. אני קמה מכיסאי עם הספל ביד. מה היא רוצה מחיי. בטח משום כך שיבצו אותי אצלה. אף אחד אחר לא מוכן. מעניין כמה אנשים כבר בילתה. בטח תחת כל מחלה מסתתר מישהו אחר שהיא הרגה. כל אחד במחלה אחרת. כאשר אני מקריאה לה עולה זכר כל אחד ואחת מאלו וכך חוויותיה מתעשרות. מה את רוצה ממנה? לא יוצאת מהבית, לא יכולה לעשות כלום, מסכנה. אני מסתכנת בביקורת שתמתח עלי במבטה המת ומספרת לה על בתי. מספרת פה ומספרת שם, ומרגישה רע עם זה. לא טוב. סופו של דבר אני עוצרת וחוזרת אל הספר. כעת היא שוב רוצה שאתחיל מאלצהיימר. אני מסרבת. לכל דבר גבול. שוב יש לה המראה הפגוע. שיהיה. אני אוספת חפצי ומבטיחה לשוב במועד הבא שקבענו, ויוצאת. מטורפת. בחיי.

אתקשר ליד שרה ואבקש שישלחו לה טייפ. שמישהו יקליט בשבילה כל הגיהינום הזה ותשמע אותו שוב ושוב עד שתמות. מצדי, זה מה שיעשו. משוגעת. משוגעים. שולחים אנשים נורמליים להפוך לחולים. מי שמקריא כזה דבר יותר מפעם יחלה בכל הדברים האלה. אני בטוחה. וכמה פעמים הקראת את? איני זוכרת. טירוף. אני עוצרת ליד ביתי שוב, באותו מקום שעצרתי אז, ויושבת על אותו ספסל. בתחילה איני שמה לב לזה. כשאני רואה מולי את הבית שראיתי אז, כשחזרתי מהעיר הזו שהעגורנים בונים, אני נזכרת. וגם בכל המחשבות שהיו. אקנה להם? צריך יהיה לפצות את יואב. הוא לא קיבל

כלום. קיבל, אבל לא כך. לא כל כך. אולי אתן לו נסיעה לחוץ לארץ. לו ולאשתו. אממן להם. שמא אשלם את יתרת המשכנתא שנותרה להם. יואב לא יסכים. ביום אחד לא משנים שנים של התנהגות. אולי אמות ואז הירושה כבר תדאג לכל. באלצהיימר. אמות מאלצהיימר. מאלצהיימר לא מתים. רק סובלים. עוד ועוד ועוד. רחמנות. את צעירה, עודך צעירה. תחילת השבעים. אני יודעת. אסון. כמה זמן עוד לחשוב. להתהפך במחשבות. לא אעלה אל ביתי עכשיו. נמאס. נמאס? ומה תעשי? אשב כאן ואתבונן. אשב בגינה ואתבונן. בילדים. אם לא היו מתים לי שניים ברחמי אולי הייתי היום אחרת. אישה אחרת. ייתכן. ולילי לא היתה כה קשורה אלי. לילי לילי. שם של אנוכיות. לי ועוד לי. כשאמות אחסר לה. גם ליואב. אני מניחה. ולצאצאיהם. גם. אפשר לחזור הביתה. התעוררי, אישה, את לא מתה. לא עדיין. אנשים בני שבעים וכמה הם צעירים היום, מה קרה לך? מה קרה? נמאס לי. אני מוכרת לעצמי יתר על המידה. הבית שלי, בגדי, התמונות שלי. אני. הגעתי לדלת. כעת אכנס לעצמי. ובכך די. זה מה שיש. זה.

מתי. בעוד חודש, שלושה חודשים. טוב, חודשיים. לא, לא חודשיים. אי אפשר. הם שניהם כאן וכבר אני נוכחת במריבה. לא נעים לו, אבל חשוב להביע את דעתו. לנעוץ רגלו במשהו. והיא? איני יודעת מה לה. משהו שמתחבא מאחורי משהו. הסכימו על מקום, גם אני הסכמתי, כבר ביררנו ורוב קרובינו יוכלו לבוא. והכול פתוח. ניתן לקיים מתי שרוצים, והם רבים. יש דלק שמניע את המריבה הזו ואיני יודעת מה הוא. אולי יבטלו הכול. יניחו לי לנפשי. יש לי הטרדות שלי. התקשרה גברת יד שרה אתמול והביעה התנצלות. השארתי הודעה ששוב איני מעוניינת בעיוורת הזו, והגברת האחראית, ששיבצה אותי, התקשרה. כן, היא ידעה על מנהגה זה של העיוורת וקיוותה שאולי אני אצליח להטות אותה אל מקום אחר. אמרתי שכעת כבר איני בטוחה שאיני חולה בעשר סוגי מחלות שונות. היא תיקנה אותי. "מה?" "עשרה. עשרה סוגי מחלה." צדקה. אבוי לבושה. ובכן אני ממתינה לשיבוץ וכעת חושבת על כל העניין מחדש. אצטרך לארגן זמני מחדש. כבר מתנתק הקשר עם לילי. מן הסתם אראנה לא פחות מקודם, אלא שבכל זאת משהו מתנתק. עלי לדאוג לעצמי. לתפוס את הנושא. חדלי, את תסתדרי. המבטים ביניהם חוזרים אלי. שילכו, יסתלקו, מה צורך לי בכל זה? לילי ניגשת אלי ונושקת על לחיי. שליחה אמא. הגזמנו. אני מחווה בידי לאות שהכול בסדר ועדיין מקווה שפשוט ייעלמו. אחרי שיח קצר ביניהם אמנן מסתלק והיא נשארתי. אני מצפה שתאמר לי מה, אבל היא מסתגרת בחדרה. מה שהיה פעם חדרה. יהי כן. אלך לנום. צהריים.

אני קמה והיא לא כאן. לא בחדרה. פרחו. בחדר הזה יש כעת תמונות ואלבומים ומזכרות, והמיטה שלה. גם השולחן. לא חיטטתי במגירות. שמא עכשיו? אני נפנית ויוצאת. מוצאת מולי את האוויר. אותי. סדר יום. עלי ליצור לעצמי סדר יום. כתבי את חייך. כמו נאוה. שתהיה בריאה, נאוה. אם זו לא היא שמתקשרת עכשיו, שמי לא הלנה.

לא הלנה. אין זה שמי. לא היתה היא. קרוב משפחה רחוק שהופתע לגלות שיש אצלנו שמחה. איזה יופי. בוודאי יבוא. מה זאת אומרת? נצטרך להוסיף אותו כעת לרשימה. איזו רשימה? עשית רשימה? כן. במגירה של השידה הקטנה של הטלפון. אני מחפשת, הנה, מנופפת מול זו שמעירה לי על כל זה. הנה. אלא שאין שם איש. אני. רק אני.

הגברת ביד שרה מאוד אמפתית. לא נעים לה. כן, כבר קרה עם העיוורת הזו. כבר שלחו כל מיני אנשים. נשים ליתר דיוק. היא מתנצלת. חשבה שאני אולי יהיו דברים שונים. כנראה חשבה שארתיע אותה. את האישה הזו. אני שואלת אם זו היתה כוונתה, והיא מהנהנת. טוב, מה עכשיו? והיא פותחת איזו רשימה. "מה את רוצה? מה שאת רוצה, רק תגידי, בחירה שלך." מה אני רוצה. הכניסו אותי לכלבו ונתנו לי לבחור. כל עלובי העולם, אלי. אני בוחרת עכשיו, התכנסו למסדר, אסקור אתכם אחד אחד. אוצר. בלום. היא מתבוננת בי. אני מתנצלת. היא לוקחת הכול על עצמה. קפה? לא הציעה לי. היא נחרדת. לא נורא. שתשב. אישה טובה. מה אני רוצה? לא יודעת. היא מציעה שתקריא מרשימה. אני מסכימה, ומיד אומרת, רגע. אולי אלמד עברית משהו. כבר הייתי מורה באולפן, ואני טובה בזה. גאלתי אותה. עיניה בורקות. וגם תוכלי ללמד אנשים זקנים? מבוגרים? כמובן, מדוע לא. אלא שמבוגרים קשה להם יותר עם שפה. כי יש לה איזה קייס. מישהי, מרוסיה, אף אחד לא מצליח אֶתה והיא כבר הרימה ידיים. בכל זאת היא זקוקה לעברית. מה לעשות. כן, בבקשה. בבקשה? את בטוחה? אולי תמצאי משהו מהנה יותר? "זה בסדר", אני אומרת. היא מתבוננת בי ואני בה. היא אומרת, "סיכמנו?" ואני מהנהנת. היא תתקשר אלי. מישהי מרוסיה. תודה רבה. ידעתי שמדובר באישה מרוסיה. היא מבחינה בהיסוס ולא מקפלת את הרשימה שלה. מחכה. "לא, זה בסדר." אני אומרת. "כן? טוב. אני אתקשר. מה ככה? מה שלומך?" אז עכשיו היא הופכת אותי לפרויקט שלה. תציף אותי במתנדבים. מתנדבות. "למה את שואלת?" "סתם. אני רואה אישה מוכשרת, צעירה, מוכנה לתת, אני שואלת." לא זו היתה כוונתה. אני יודעת. מילא. כבר מחלתי לה קודם. היא אישה טובה. אני מבקשת להזדקף כדי לצאת ולא מוצאת כוח.

"הבת שלי מתחתנת."

"כן? איזה יופי, מתי?"

אין בי כוח. לא אמשיך עם זה. "עדיין אינה יודעת. חודש, שלושה חודשים, הם רבים."

"רבים זה טוב. זה אומר שהם אוהבים אחד את השני."

"כן?"

"בטח, אחרת לא היו רבים. כשאוהבים יודעים שיש הרבה מרחב לריב. אם רבים, זה

סימן טוב. אני אומרת לך את זה כמטפלת, כאמא, כאישה בעצמי, זה ככה. אין צורך

לדאוג."

לדאוג? מי דאג. "כן, את צודקת."

היא שמה יד על ידי. "אל תתביישי ממני. תתקשרי אם את צריכה. אני כאן."

דמעות משתרגות בזוויות העיניים כעננים. בטרם לא אוכל לראות אני קמה והיא

נשארתי ישובה, מביטה בי בסיפוק. נו.

”שלום,“ היא אומרת כשאני יוצאת.
לעזאזל. לעזאזל.

"בלי עוגה בבקשה. ותה, לא קפה."

טון הדיבור שלי פוגע בה. והלוא היא מכירה אותי. ביקשה רק לתת לי מה שתמיד אני מבקשת. להקדים אותי. לשרת אותי לפי המיטב. אתנצל. תיכף. כשתביא. היא מביאה ואני עושה זאת. אני תופסת אותה בידה, היא מסתכלת לצד אחר. אני אומרת, "תביטי בי, בבקשה. אני אישה קשה. קשה לי עכשיו, בבקשה תמחלי לי. אני יודעת שביקשת לעשות את המיטב." היא מוחה דמעה, מהנהנת אלי, והולכת. ריבון העולם, מה זה כבר? רק טעיתי, זה בית קפה, זוהי מלצרית, אפשר כבר לחשוב. אחנוק את העולם, אטיח בו את ספל התה הזה. איני עושה זאת אלא נשארת ישובה. לא עוגה ולא קפה. לא פינוק. כעת יש לחשוב. בבהירות. בצלילות.

יכולתי את חיי... היכן היא הילדה הזו. אמצא אותה ואתנצל שוב. אני מבקשת אותה בעיני אולם היא כפי הנראה במטבח. אפנה לאחראי עליה? לעשות יותר מדי ממאומה. היא תבוא. תיכף תשוב. אבקש מים, ולכשתגיע אתנצל שוב. אינה כאן. מילא, תיכף תבוא. אולי כבר עיכלה את התנצלותי. הנה היא, פונה אל מישהו אחר. אני מנסה ללכוד את תשומת לבה. אבל היא מדברת עמו באריכות. יעזור לי אלהים. לא אמתין כאן כל ימי עד שתפנה אלי. אווזה פותה. היא מסתובבת, אני מנופפת לה בידי אולם אין היא שמה לב. לא ארדוף אחריה. אני קמה. תופסת אותה. לא, נכנסה כבר למטבח. מישהו שם אלי לב ונכנס למטבח אחריה. אינו יודע במה מדובר, חפץ לשרת אותי. מילא, אחזור לשבת, תיכף תגיע. והיא מגיעה. "סליחה יקירתי. סלחי לי." היא מתכופפת אלי ואומרת, "זה בסדר." אני מנסה לומר עוד משהו. לפצות אותה בכסף זו שטות. "את רוצה עוד משהו?" "לא, לא, תודה רבה." היא מזדקפת. "את יודעת מה?" אני אומרת, עיני נדבקות לפני. הבעה של כלבלב. "מים. בבקשה." היא מניפה את ידה האוחזת בעיפרון, עושה תנועה של להכניס לראש, רושמת לעצמה, ומסתלקת. מסכנה. אשאיר תשר גדול יותר. די. חזרי לבעיותיך, מה העסיק אותך? אותי? אני מסתכלת סביב. איני זוכרת. הלוא בשביל זה באת. אני כאן, בית הקפה שלי. כן, הנה היא באה עם המים ואני אומרת תודה. לא אתנצל עוד. אין על מה. סיימנו. תמה התקרית. מה העסיק אותך? איני זוכרת. באמת לא. אשתה הקפה. התה. תה? אה, העוגה, המים, לחשוב. כן. לחשוב בבהירות, בצלילות. ככה היא אמרה לעצמי האישה הזקנה הזו בתחילה. לא זקנה, מבוגרת. שתקי כבר, אינך מסוגלת? מסוגלת, מסוגלת.

יכולת שחיך יהיו שונים. יכולתי להעמיס על עצמי מסכני תבל. יכולתי לבנות לעצמי סדר יום אחר. בעל משמעות. עדיין אני יכולה. ברשימה הזו יש די לכלכל כל רגע

פנוי אצלך. נכון. אני יכולה לשוב להיות משמעותית למישהו. יש זמן ויש גם יכולת. הרוח יצאה ממפרשי. מה את רוצה?

הביתה. זה מה שאני רוצה. אני קמה, היא חורדת אלי, באה לעזור בידי. אם תישאר כאן לא אוכל להשאיר תשר מתאים. אני מבקשת החשבון. היא חופזת ונתקעת. אל לך, אל לך, זה בסדר, הכול בסדר. היא משרבטת ואומרת הנה. בבקשה. ועומדת שם. אני מתיישבת. "תיכף אלך." "כן," היא אומרת, ונותרת תקועה שם. אני מחכה עוד, ואז היא מבינה היכן היא, והולכת. מה קורה כאן, מה קורה. אני מתבוננת בחשבון שידעתי מראש כמה יהיה, מוציאה סכום גדול פי שתיים ומותירה על השולחן. קמה בכבדות, ויוצאת. כמעט הפכתי כיסא בדרך. תתעוררי גברת. שימי לב.

אני רוצה את זה? השאלה חוזרת אלי. מיד כשאני יוצאת, כל מצב הרוח הזה שהיה בי כשהתיישבתי בבית הקפה לחשוב, חוזר אלי. אני ממשיכה בדרכי. מה הדבר שאני מחפשת כשאני חיה כפי שאני? מהו הניוון שאני מבקשת בו לשקוע ומדוע? מה אני מחפשת בו? איני יודעת. מעמד של אישה שיש לה כבר הכול? תרבותיות? העמדת פנים? איני יודעת. אולי טוב לי. פשוט טוב לי כך. טוב, תראי, לא צריך להחליט קרדינלית. קחי מטופלת אחת ועבדי אֶתה, אחר כך עוד אחת, אם יהיה לך זמן, ולבסוף תמצאי האיזון הנכון.

בערב אני מתקשרת לרוסייה. הגברת יד שרה השאירה אצלי במשיבון הטלפון שלה. המספר. אני מדברת עמה. דוברת עברית, הכול טוב. לא, עברית לא טוב מספיק. לא טובה מספיק היא מתקנת עצמה. אבל יש לה יופי של שפה ואני אומרת לה זאת. היא נבוכה. אני אומרת, טוב, אבוא. כן? טוב. טוב מאוד. מתי? מחר? את רוצה מחר? אולי מחר, אולי יום אחר, אם את רוצה, אני רוצה. זה טוב. אנחנו קובעות למחר. הסיפוק חזר. הסיפוק הזה הארוך מתגנב שוב אל לבי. לא אתנגד לו. שיבוא. ובכן אני עייפה מעמל יומי, ומרוצה. הציניות לא מצליחה באמת לחלחל. עכשיו אני נהנית מהטלנובלה. באמת. יופי של סיפור. מחר.

אני הולכת לישון, ומשהו בתוכי לא כבה. אינו מסופק. איני יודעת מהו. שכחתי מה? אבד ממני מה? כלום לא אבד וכלום לא שכחתי, היום היה בסדר. התקשרת למי שהיית צריכה, עשית מה שהיית צריכה, לכי לישון. אלא שזו לא באה. השינה. אקח כדור. אלא שגופי נשאר במיטה. מה לך? הירדמי. אמרי מה. סופו של דבר אני נכנעת. אישן ועיני פקוחות. אני שוכבת כך, ונרגעת. הלב דופק כראות. נכנסתי כפי הנראה ללחץ. בשל מה?

איני יודעת. הירגעי. היתה איזו חדות היום. בבית הקפה. אני נזכרת. הזמנתי תה. תה בלבד. היה צריך צנע, לחשוב. לא עוגה, כלום. והיתה המלצרית. טוב, היא, כלום. עבר. אבל היא כיסתה על משהו. בשלה שכחתי מה שחשבתי קודם. אני ישובה עכשיו, במיטתי. לא זוכרת מתי קם פלג גופי העליון. החדות הזו אצלי שוב כעת. איני יודעת מה לעשות אתה, אבל זה הדבר שבעטיו לא נרדמתי. אני בטוחה. את זה הותרתי מאחור. ובכן זה נגע לך, לחייך. יצאת מהגברת הזו, ביד שרה, וביקשת לחשוב. היו לה רחמים עלייך, היא הבינה מי את ומה את מבקשת וביקשה לעזור. לא, הביטה מבחוץ בחיוך. זה נכון. והיה אמת במה שראתה. ומה ראתה? אותך. אותי. ראתה. מה אפשר לעשות? שקט אצלי בראש. קצת צלצול באוזניים.

אז היא מרחמת. כך אני. הגעתי למי שהגעתי, וכך הוא.

אני צריכה היום ללכת אל האישה הרוסייה הזו. אין לי כוח. אין לי חשק. היא מאוסה עלי. הכול מאוס. בעוד חודשיים החתונה. יבוא צלם, תעמדי כאן גברתי בבקשה, לא, שם, חיוך, תודה רבה. המדינה הזו מצצה ממני כל הכוח. מדינה? הלנה? מה קרה? איני יודעת. אין לי חשק. אני בשומקום. זהו. שומקום. לכי, תתרמי, תעשי. אעשה. בשירותים.

מה יש? מה קרה?

איני יודעת.

יש עוד כמה שעות. חופש. עד אז חופש. איזה רווח. יופי.

יש אצלה בבית נכד. גם בנה ובתה גרים שם. כל אחד מהם נשוי. שתי משפחות וסבתא. וילד אחד. והכול מסודר מאוד ותרבותי. השכונה לא כל כך, אבל הם מובדלים ממנה. אני נכנסת והיא יושבת עם נכדה אל השולחן. היא מבקשת לקום אלי, אבל אני מונעת בעדה. כולה בלחץ לעשות בשבילי משהו. הנכד שואל משהו, אבל היא חותכת אותו במילה ומפנה אותו לשחק. איני רואה במה, על הרצפה. השטיח. הוא מציית, ומהר מאוד מתחיל לשחק. מכוניות ומטוסים. מטיס אותם מעלה ומטה, מחקה את זמזום מנועיהם. היא מסתכלת בו, מרוצה, ואז נפנית אלי. אני עומדת. אוה, תשבי, תשבי, היא קמה כדי להושיב אותי, ואני מתיישבת. זה הכול. התיישבתי. אין טעם לחרוד. היא קמה, הולכת לאן שהוא, וחוזרת עם ניירות. מיד מסדרת אותם אל השולחן ומתחילה להסביר לי במילים צפופות היכן היא בלימוד עברית ולמה היא מצפה. איני יכולה הנכד מזמזם בצד אחד וזו גודשת אותי. היא מבינה ברגע מה קורה, נוזפת בנכדה שישחק בשקט, הוא מרים אליה עיניים, היא קמה שוב, חוזרת עם דפים לצביעה ועם עטים שונים והוא מתחיל לצייר. בשקט. אלהים. אוטומט.

כעת היא שוב פונה אלי. על פניה חיוך. מלווה בחרדה. אני נפנית לאט לאט להבין היכן היא. במה היא עוסקת, לאן הגיעה בעברית, מה היא רוצה. אחרי רבע שעה אני מבינה שהלכתי לגמרי לאיבוד. היא משתמשת במילים שפעם אולי הבינותי. נומינטיב, אקזקוזטיב ועוד כאלו.

אם אלך מכאן כעת אזדקק שוב לגברת יד שרה ולה אין לי כוח. איני יודעת מה לעשות. היא יושבת מולי, מחכה שאתיר לה את הפלונטר שלה, והעברית שלה הרי לא רעה כלל. אלא שעם עברית כזו היא לא תוכל לרדת למטה לקנות במכולת. הלוא היא יודעת שאינה יודעת. אני עוצמת עיניים לרגע. היא נחרדת כל כולה שוב, איך היא העזה, רגע, תה, קפה, איזו מין אישה היא... אני אוחזת בידה. זיכרון בא אלי מפעם. טריק. אני אומרת שתירגע. תיכף אשתה. היא יושבת שם, פרה ששכחה איך לגעות. אני אומרת, את יודעת לשיר? לשיר? מה זה? אני אומרת, לשיר, ושרה קצת. לשיר. כן. היא למדה קצת, היתה במקלה. אני קוראת לנכד. אולי הוא יודע קצת עברית. אני מבקשת ממנה לשיר לו. לא מבינה מה אני רוצה. אני אומרת, במיטה, לשיר, לו. היא סבורה שאני מבקשת לשים אותו במיטה ומיד מתארגנת לכך. אני עוצרת בעדה. בא אלי מעט זיכרון מאמה של נאוה. אני מתחילה משהו שהיא היתה שרה. בפולנית אני חושבת. הגברת שמולי נעצרת. אני עוצרת ומחווה לה להמשיך. היא מזמזמת. אני מסמנת שתמשיך. היא מתבלבלת, חוזרת אל תחילת השיר, ושרה. אחר כך אומרת איזו מחרוזת מילים ברוסית ובסוף טאק. טאק? אני אומרת טאק. היא ממשיכה. שרה יפה. עוצמת עיניה.

הנכד מקשיב. אחר כך אני מבקשת ממנה עוד שיר. עוד? כן. היא מסתכלת במבוכה ומתחילה עוד אחד. קלעתי. שיר שמושר גם בעברית. יש מילים עבריות לו. היא מסיימת, ואני מתחילה אותו בעברית. היא מסתכלת בי, הנכד מסתכל, והם מתבלבלים. אני מסיימת, והיא צוחקת, מאושרת, מבולבלת. אני מבקשת שתשיר לי שוב ברוסית ושתסביר לי המילים. היא? אני? טאק. טאק. היא מנסה. אבל המילים אינן מילים. הן סימנים אצלה, כבר מזמן אין להן משמעות. אז היא לוקחת מהנכד כלי כתיבה וכותבת. אני מרגיעה אותה. לאט. אפשר לאט. ואז היא לאט לאט מארגנת את עצמה, והמילים שם. אני מבקשת שתסביר לי אותן. בעברית. טאק.

אחר כך אני שרה את המילים העבריות. הנכד שם, הוא הופך חלק מכל העניין, היא מושבה אותו על ברכיה והתמונה נלבבת.

כשזה נגמר, כשתם זמן השיעור, היא נזכרת שוב בחרדה שלא נתנה לי דבר לשתות או לאכול, אני מרגיעה אותה, אנחנו קובעות זמן נוסף, ואני יוצאת. אולי היא תזמין לי מונית? לא, לא. "בסדר?" "בסדר. טאק," אני אומרת. היא מחייכת, אפילו מנגבת דמעה, ואני יוצאת.

אלך תיכף ואתאבד. מדוע? איני יודעת. מפחד להיסחף בגל של אופוריה. זו היתה הצלחה, אבל יש גם משהו מתחת לכל זה. הפסיקי. די.

אני הולכת לאט. לוגמת מן האדרנלין שכעת מציף אותי. סופו של דבר באמת לוקחת מונית, יורדת לא רחוק מביתי ומתנהלת לי. לאט.

ככל שאני מתקרבת מתרחק ממני הבית. זוהי גומייה שמושכת אותי ומרבה את המרחק. איזה חיץ מצוי כעת. איזה חיץ שדוחף אותי החוצה.

יש ספסל. לשם מה ספסל? לשבת. לשבת. אשב. אני חסרת בית. כמו כל אלו. אין. באמת, למי אלך? ללילי? למי? יש לי אנשים קרובים, אבל את כולם מקיפה אותה חומה. אצטרך להבהיר, להסביר, מה פתאום, מה קרה? עיניים שמחפשות איזו שערורייה, משהו, רכילות. הכול בסדר? לא, הכול לא בסדר. נגמרו לי החיים. המסלול נגמר.

איני יודעת. איני יודעת.

אני יודעת. זהו. היה לך טוב אצל האישה הזו, אופוריה, וכעת מכה בך הכנף השנייה.
כעת את באדמה. נכון?

נכון, אבל הבית עדיין רחוק.

עשי מאמץ.

איני יכולה. זה נגמר. אין יותר אנרגיה. אני לא יכולה להיפגש שוב עם הקירות שם. לא
יכולה.

אני מתחילה לבכות. בתוכי. איני רוצה. אני כמו ילדה שרוקעת ברגליה.

ולאן אלך? למי?

אחרי נצח אני מתקשרת לנאוה. מטלפון ציבורי. אין מי שיעשה זאת למעני. היא באה,
לוקחת המפתח, לוקחת דברים שלי מן הדירה, אוספת מונית, אוספת אותי, ואנחנו
נוסעות לביתה. בשתיקה.

מעולם עוד לא באתי אליה כך. חסרת כוח. חסרת מקום.

אנחנו מגיעות. היא ממקמת אותי במיטתה ומושכת תחתיה מיטה תחתונה שנפתחת
למיטה רגילה. אני מבקשת למחות, אך היא אינה משנה דבר. הרבה לא נאמר. היא
אוכלת בעצמה ומציעה לי גם. אין בי כוח. לא לאכול לא לכלום. אני לובשת באמבטיה
את כתונת הלילה שלי ומזדחלת לתוך המיטה.

בלילה דברים רעים. אני רואה רע בחלומי. חלומותי. איני זוכרת אותם בפרטות, רק
רואה. חשה. היא קמה אלי. גנחתי כנראה בשנתי. שואלת אם הכול כשורה. אני אומרת
משהו כנראה. לא יודעת מה, והיא חוזרת אל שלה. אני מסתובבת ונרדמת שוב.
הדברים חותכים בי. כואבים. אני קמה לקראת בוקר. לידי איש. נאוה ביקשה אותנו
לשמור עלי שעה שהיא יוצאת. יצאה ללכת מעט. התעמלות. אני נבוכה והוא שם לב.
אומר שכעת הכול כשורה, ואם אסלח לו, יצא כעת. אני קמה כשהוא מסתלק,
ומתלבשת. הקירות כאן לא צועקים עלי. אין בהם גרנדומאניה ולא כלום. קירות

פשוטים עם מעט עליהם. לפני מספר שנים באה לכאן. שכרה קודם דירה ולבסוף עברה לכאן. לא יצרה קשר עם גבר מעולם ואף לא רצתה בכך. בעלה עזב אותה. גם אותי עזב. נפטר. גם אני לא יצרתי קשר, אבל לא היתה בי בחילה לגברים. בה כן. אני זוכרת. מדוע נזכרתי? בגלל האיש הזה? נראה נחמד. מעניין אם יש קשר ביניהם. את חוזרת לעצמך הלנה. מחטטת. אוי די. תסתמי. לבסוף אני מתלבשת ודוחפת חזרה את המיטה אל מתחת למיטתה והחדר נראה כתמיד. לא אוכל עוד לחזור לביתי. מי יודע אם אוכל בכלל.

נאוה חוזרת והבוקר אָתה. ריח חריף של אוויר ושל בוקר. היא נושקת ללחיי ושואלת אם כבר אכלתי. לא, לא אכלתי. היא פותחת שקית שהביאה אתה, שמה החלב במקרר וניגשת להכין ארוחה.

הכול כאן יותר פשוט. אני מתביישת שהבאתי אותה, שעשיתי עניין, שהטרחתי. אני פונה אליה במטבח ואומרת, "מצטערת. לא יכולתי להיכנס הביתה. פשוט לא יכולתי." "זה בסדר. בואי נכין את השולחן." "אנו עורכות אותך, והכול כשורה. אפילו מיץ תפוזים שהיא סוחטת.

איני יודעת מה אעשה היום.

"נאוה, מי זה הבחור הזה שהשארת לשמור עלי?"

דומני שפורח איזה סומק בלחייה. "הוא נחמד. רופא."

"באמת?"

היא מהנהנת. "שכן שלי. גר כאן, ליד."

"בלי משפחה? בא לכאן?"

"עם משפחה ובא לכאן."

"באמת? למה?"

"בא. נמאס לו. לא רצה בית אבות ולא רצה טובות."

"זה לא בית אבות?"

"לא. אין כאן צוות סיעודי ולא חדר אוכל. אף אחד לא אומר לנו להרים את הידיים

ולשיר בסוף הארוחה."

"כן."

"הוא בא. רצה לנקות את עצמו."

"ממה?"

"מהחיים. מהשטויות."

"איזה?"

"כל מיני."

היא מתחמקת. מילא. מותר לה.

"הלנה, אני לא ממליצה לך על שום פעילות, אבל את חייבת להעמיד את החיים שלך על

בסיס אחר."

"איזה?" אני שואלת.

"אני לא יודעת." היא עונה.

"גם אני לא."

"הייתי אתמול אצל מישהי. רוסייה. התנדבות. הלכתי ללמדה עברית."

"..."

"היה מוצלח, אבל אחר כך לא יכולתי יותר להיכנס לביתי."

"תיפטרי ממנו."

"ומה אחר כך?"

היא מושכת בכתפיה.

"לכל מקום שאני אלך ארדוף אחר עצמי. אין לי לאן."

"בגדים לחתונה, כבר קנית?" היא.

אני בוהה בה. "לא."

"בואי נקנה היום." היא.

"אין לי כוח." אני.

"אני לא יכולה לעזור לך הלנה."

"לא."

היא קמה. מסדרת את הכלים. שמה אותם בכיור. לשטיפה. אני אוחזת בה חזק. בידה. אני פותחת פי לומר משהו והוא לא נשמע. גם לא לי. איני יודעת מהו.

ידי מתרופפת, והיא ממשיכה במעשיה.

"לילי עברה הרבה מאוד דברים קשים. הגיע הזמן שתדברי אתה על כל זה. הגיע הזמן." היא אומרת.

בקושי אני שומעת.

היא מסתכלת בי ומוציאה אוויר בייאוש. היא מנידה ראש מצד לצד ואחר כך מוותרת. אני במתח. יש בי מתח חשמלי. לחץ. איני יודעת מה.

אני עוברת זמן. יד שרה מתקשרת ונאוה עונה. איך ידעה להגיע לכאן איני יודעת. ביררה איכשהו. לילי מתקשרת ונאוה עונה. אני איני יכולה. אין לי יחסים לטלפון ולא לאיש.

נכון כאן. מסדרון ומשני צדיו דירות קטנות, גינה שכולם מטפחים או מי שבחר בכך, חברות קטנות שנוצרות בין דיירי הדירות השונות. אין איש מארגן אין איש מכוון, כולם פליטי החיים שהותירו מאחור, בונים ומגששים לעצמם את דרכם בחיים חדשים שאיש מהם לא ציפה להם.

אבל לא זה מקומי כעת ואיני יודעת היכן הוא ולא מסוגלת לדבר עם איש עד שאדע. ונאוה מטרטרת לי מדי פעם. מספרת איך היתה נשארית עם הילדים בהיעדרי, איך לילי היתה רוקמת חלומות עלי ועל אביה ונאוה לא מכחישה. איך היתה באה אליה כמפלט, לכאן, ישנה במיטה שאני ישנה בה כעת. אין בי כוח לשמוע כל אלה. כולנו עברנו מה שעברנו. כל אחד מאתנו. ומה?

ובינתיים לחץ מצד לילי. היא רוצה לפגוש אותי. לדבר בטלפון. נאוה עונה בלית ברירה ומחזיקה השפופרת בידה.

אני יוצאת מדי פעם, רואה את הצמחים, מריחה, בודקת, טועמת את האוויר וחוזרת לדירה הקטנה. מטרד לנאוה. היא אינה יכולה לגרש אותי ואין לי כוח ללכת לשום מקום. לא לבלוע ולא להקיא. לילות אינם לילות וימי לא ימים. לא ישנה כפי שצריך ולא ערה. נעה בתוך זמן צמיג. אין שליטה.

"לפחות לאדם אחד יש שכל," אני שומעת את נאוה מדברת אל עצמה. "לפחות עוד יש רבי." אני מצוודדת ראשי אליה.

"מה קרה, התעוררת?" היא שואלת אותי.

"איזה רבי?"

היא מסתכלת בי. גורסת את הדברים בין שיניה ולבסוף מוציאה, "הרבי של אמנון."

"יש לו רבי?"

"זה שעושה את החתונה."

"מה אתו?"

היא שותקת.

אני שואלת "מה אתו?" ולבסוף חוזרת על כך בנימת איום. היא אומרת, בניגוד לרצונה,

"הוא אומר שאסור לדחות."

"את מה?" אני שואלת.

היא מוציאה, בניגוד לרצונה, "את החתונה."

יש שקט. אחר כך אני שואלת: "מי ביקש לדחות?"

היא שוב נלחמת בעצמה ולבסוף אומרת: "לילי."

אני ישובה. טוב שכך. החמצן בורח לי מהראש, אבל לאט חוזר, ואתו גם הדם אל הרגליים. אני מתחילה לשוב ולהרגיש את ביתי שלי. נאווה מביטה בפני כעת, ונראה שהיא מבינה. פניה ייאוש ואהבה ומבולבלות, אבל לאחר זמן, האשמה.

אל תתריסי בי נאווה, אל באשמה. אני זוכרת היטב איך באו אלי משלחות מן הקיבוץ שלא אפקיד ילדי בידייך, בעיקר בתי, בגלל שלא נותר שם בעל שתי רגליים שלא שכבת אתו, ושחשדו בך אפילו באורווה עם הסוסים. נאווה'לה, באמת. את נתת ואת דאגת ואת גידלת שעה שאני התרוצצתי לפרנסה, אני יודעת, אבל אני זוכרת כיצד התחננת שאתן לך להיות. כיצד רצית אצלי. נו, בתי היא.

יש שקט בינינו שעה שהדרך נעשית לי שוב מוכרת, וקודם שאני מספיקה לעשות מה, הוא מצלצל. אני רואה את נאווה מסתכלת בי בייאוש ולמעשה מניחה לי לענות. "כן. זו אני. עוד אני חיה. כן, קרה מה, אבל כעת יותר טוב. מה? תוכלי לבוא? אני שבה. לאן? לבית. שלי. תבואי שמה? לא לקחת חפצי? את תביאי? מי יביא? טוב. שלום לך. תודה." אני יכולה בלעדייך, נאווה, איני יכולה בלעדיה.

ואף על פי כן אני כבדה כשאני קמה. נאווה כבר השלימה. בטינה. בריחוק. היא אומרת, "מונית?" אני אומרת, "כן, תודה," ואנחנו כבר זרות. יעבור. אולי לא.

לילי בבית. חגיגית. היא מקבלת אותי ומיד דואגת. לוקחת חפצי שהבאתי, שואלת לאכול או לשתות ולבסוף מנחה אותי אל המיטה. הכול מסודר שם וכתונת פרושה. אני נכנסת. מיטתי. אלהים. כמהתי.

צלצל בדלת. מי מצלצל אצלנו? לילי מתנצלת והולכת. אני שומעת אותו נכנס, מניח דברים. אז הוא שהביא את דברי. הם מדברים ביניהם בשקט ולבסוף בהדרגה בקול. הוא שואל אם היא זקוקה לדברים והיא אומרת שתיקח מן הדירה. הוא שואל למה היא זקוקה והיא אומרת שבינתיים להכול, אבל היא תדאג לזה מחר. הכול? היא שותקת ואחר כך אומרת, "כן." הוא שואל לכמה זמן ואיני שומעת תשובה אלא רק רעש כאילו שמטה את שתי ידיה לצדיה. הוא שואל שוב מה זה אומר והיא אומרת בעדינות, "אתה יודע מה זה אומר." יש שקט שאחריו הוא אומר, "חיכיתי לך הרבה זמן." יש שקט. הוא אומר, "אני לא אחכה יותר. אי אפשר." ושוב שקט. הוא אומר, "היא חיה כבר את החיים שלה. אנחנו לא מתכוונים..." אבל יש עוד שקט. הוא אומר, "תראי, אפשר לחכות קצת, אבל את יודעת מה..." האם הם דוברים שם ואיני שומעת? בסוף אני שומעת אותה אומרת בבירור, "ידעת למה אתה נכנס. אני מצטערת."

"ואת לא תוכלי להגיד לי מתי?"

יש שקט שאחריו, "לא."

הוא אומר, "אז אני אלך. אני אלך."

ושוב רעש של ידיה נשמטות.

הוא אומר, "כבר היו הזדמנויות קודם, אבל זו באמת האחרונה."

ושוב שקט. ואז אני שומעת את הדלת נפתחת. ואז יש התמהמהות, איני יודעת מה. התמהמהות. אלהים, די. מה הוא מחפש שם? מזוזה לנשוק? אין. אצלנו אין. ולבסוף, "שלום." מצדו, "שלום." מצדה והדלת נטרקת. אני נשענת אחורה. אני הלנה פפירבלאט. אסתר. אני כאן. היא נכנסת לנשוק לי ללילה טוב. אני מחזיקה מעט את ראשה בידי ולאחר מכן אנו נפרדות, היא מסבה פניה והולכת לחדרה. אני שומעת משם רעשים קטנים של הסתדרות. בכי? בכי איני שומעת. אישן. כעת אישן.